

Asia: VN/2245/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tekijänoikeuslain ja sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 184 §n muuttamisesta

Vastaajan rooli ja toimiala. Valitse parhaiten kuvaava

1. Tekijä tai esittävä taiteilija (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

Kuvataide, valokuva, graafinen ala tai muotoilu

2. Sisältöteollisuus (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

3. Välittäjät (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

4. Työntekijä- tai työnantajaliitto

-

5. Kulttuuriperintöorganisaatio (ml. näitä edustavat yhdistykset ja muut organisaatiot)

-

6. Opetus- ja tutkimusalan organisaatio

-

7. Julkinen sektori

-

8. Kansalainen, kuluttaja tai muu loppukäyttäjä (ml. näitä edustavat yhdistykset ja organisaatiot) tai muu yhteisö

-

Yleistä. Valitkaa jokin näistä, ellei esityksestä ole tarkempaa lausuttavaa

Valitkaa jokin näistä, ellei esityksestä ole tarkempaa lausuttavaa. Jättäkää tällöin vastaamatta tätä seuraaviin kysymyksiin.

-

1. Kysymyksiä esityksestä kokonaisuudessaan

Esityksellä pyritään modernisoimaan tekijänoikeutta ja saattamaan se paremmin vastaamaan digitaalisen ajan vaatimuksia. Onko esitys kokonaisuudessaan oikeansuuntainen?

Ei. Perustelkaa halutessanne lyhyesti:

Esityksessä pyritään saavuttamaan oikeudenmukainen tasapaino tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden, sisältöteollisuuden ja muiden kaupallisten toimijoiden sekä yhteiskunnan (ml. kulttuuriperintölaitosten, oppilaitosten ja kansalaisten ja loppukäyttäjien) etujen välillä. Onko esitys kokonaisuudessaan tältä osin oikeansuuntainen?

Ei. Perustelkaa halutessanne lyhyesti:

Puuttuuko esityksestä kokonaan jotain sellaista, mistä olisi tarpeen säätää tässä yhteydessä? Mikä?

-

2. Kysymyksiä tekstin- ja tiedonlouhinnasta (TekL 13 b §, DSM-direktiivin 3 ja 4 artikla)

Tekijänoikeuslakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 13 b § kappaleen valmistamisesta tiedonlouhintaa varten. Pykälällä pannaan täytäntöön DSM-direktiivin 3 artikla (tiedonlouhinta tieteelliseen tarkoitukseen) ja 4 artikla (tiedonlouhinta yleiseen tarkoitukseen). Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia.

-

3. Kysymyksiä teosten käytöstä opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (TekL 14, 18, 19 a, 21, 50 c, 64 c §, DSM-direktiivin 5 artikla)

a. Teosten käyttäminen opetustoiminnassa ja tieteellisessä tutkimuksessa (TekL 14 §:n 1 ja 4 momentti)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdymme tässä Kopioston kantaan ja muutosesityksiin:

Kopioston kanta: vastustamme

- Kopiosto vastustaa esitettyä rakenteellista muutosta.
- Esitämme ratkaisuna direktiivin 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti, että sopimuslisenssi säilytetään ensisijaisena teosten käytön opetuksessa mahdollistavana keinona ja sitä täydentämään säädetään opetuksen havainnollistamista koskeva, direktiivin mukainen rajoitussäännös siltä osin, kun saatavilla ei ole lisenssiä (= Ruotsissa valittu ratkaisu)
- Ehdotettu rajoitus ei ole tekijänoikeudenhaltijoiden perusoikeuksien näkökulmasta vaaditulla tavalla oikeasuhtainen ja tasapainoinen. Lisäksi se muuttaa opettajien näkökulmasta teosten käyttötilanteet entistä epäselvemmäksi ja oikeudellisesti epävarmemmiksi.
- Esitetyssä sanamuodossa ja laajuudessa ehdotettu säännös ei ole DSM- ja tietoyhteiskuntadirektiivien sallima rajoitus ja poikkeus eikä täytä ns. kolmen kohdan testin edellytyksiä.

Kantamme perustelut:

Esitetyssä sanamuodossa ja laajuudessa ehdotettu säännös ei ole DSM- ja tietoyhteiskuntadirektiivien sallima rajoitus ja poikkeus eikä täytä ns. kolmen kohdan testin edellytyksiä. Ehdotettu rajoitus ei ole tekijänoikeudenhaltijoiden perusoikeuksien osalta oikeasuhtainen ja tasapainoinen ja se muuttaa teosten käyttötilanteet käyttäjän näkökulmasta entistä epäselvemmiksi ja oikeudellisesti epävarmemmiksi.

Ehdottamamme ratkaisun yksityiskohtaiset perustelut

Sopimuslisenssi tulee säilyttää ensisijaisena opetuksen teoksia koskevana lupajärjestelynä ja sen rinnalle tulisi säätää direktiivin mukainen täydentävä rajoitussäännös opetuksen havainnollistamiseen

Jäsenvaltio saa 5 artiklan 2 kohdan mukaan todeta, että tiettyihin käyttötarkoituksiin ei sovelleta rajoitusta, siltä osin kuin markkinoilla on helposti saatavilla soveltuvia lisenssejä. Tämä tulee ottaa Suomessa 5 artiklan implementoinnin lähtökohdaksi. Ainoastaan niissä tapauksissa, kun sopimuslisenssiä tai muuta kattavaa lisenssiä ei ole saatavilla, sovellettaisiin DSM-direktiivin 5 artiklan mukaista rajoitusta. Sitä, että lisenssin ehdoista ei ole päästy sopimukseen, ei tule tulkita siten, että lisensointipohjaisia ratkaisuja ei olisi saatavilla. Ruotsissa direktiivin 5 artiklan implementoinnissa tämä on otettu lähtökohdaksi ja todettu se täysin direktiivin edellytysten mukaiseksi (Ruotsin lakiesityksen 13 §). Tietojemme mukaan myös Tanskassa tämä ratkaisulinja on esillä.

Miksi tämä Ruotsin valitsema malli tulee valita ratkaisuksi myös Suomessa?

1. Esitetyssä sanamuodossa ja laajuudessa ehdotettu 14 § ei ole DSM- ja tietoyhteiskuntadirektiivien sallima rajoitus ja poikkeus eikä täytä ns. kolmen kohdan testin

edellytyksiä. DSM-direktiivi ja tietoyhteiskuntadirektiivi sallii teosten käytön ainoastaan opetuksen havainnollistamiseen. Laajemmalle menevä rajoitus ei ole sallittu.

2. DSM-direktiivin 5 artiklan 2 kohdan mukaan rajoitussäännöstä ei tarvitse säätää siltä osin, kuin markkinoilla on helposti saatavilla käyttöluja. DSM-direktiivi (johdantokappale 23) hyväksyy sopimuslisenssin tällaisena lupana.
3. Sopimuslisenssiä täydentäisi opetuksen havainnollistamista koskeva rajoitussäännös- Jos jollekin teostyyppille ei ole saatavilla luparatkaisua tai oikeudenhaltija kielto-oikeudellaan sulki teoksensa sopimuslisenssiluvan ulkopuolelle, siirtyisi tällainen teostyyppi tai kielto-oikeutta käyttäneen oikeudenhaltijan teos rajoitussäännöksen piiriin. Tällöin käyttäjällä olisi mahdollista käyttää teosta opetuksen havainnollistamiseksi rajoitussäännöksen sallimissa kapeammissa puitteissa.
4. Sopimuslisenssiin perustuva ratkaisu on opettajan (käyttäjän) kannalta oikeusvarmempi ja parempi ratkaisu. Opettaja voi turvallisesti toimia kattavien sopimuslisenssilupien mukaisesti. Sopimuslisenssijärjestely luo käyttäjälle täyden oikeusvarmuuden.
5. Ratkaisuehdotuksemme on kaikkien osapuolten oikeuksien kannalta tasapainoisin. Sopimuslisenssi huomioi omaisuuden suojan ja sivistykselliset oikeudet tasapainoisesti siihen kuuluvan neuvottelu- ja sopimusrakenteen vuoksi, toisin kuin rajoitussäännös.
6. Ratkaisuehdotuksemme mahdollistaa kattavammin opetuksen käyttötarpeet. Opetuksen havainnollistaminen jättää ulkopuolelleen merkittävän osan käyttötarpeista ja sallii vain suppeamman kopioinnin. Rajoitus ei myöskään voi koskea nuottien ja koulutusmarkkinoille suunnattujen teosten kopiointia. Sopimuslisenssilupaa voidaan sitä vastoin nopeasti ja joustavasti kehittää vastaamaan muuttuvia opetuksen tarpeita - tästä on runsaasti näyttöä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Kopioston aikaisemmasta yhteistyöstä.

Ratkaisuehdotuksemme täyttää kaikki opetuksen tarpeet:

Esittämämme ratkaisu luo opetustyöhön oikeusvarman ratkaisun. Nykyistä sopimuslisenssiä täydentäisi direktiivin tarkoittamalla tavalla rajoitussäännös sellaisten teostyyppien käyttämiseksi opetuksen havainnollistamisessa, joille ei ole saatavilla luparatkaisuja opetukseen. Toisin sanoen, jos jokin teostyyppi, esimerkiksi mainosvideo tai YouTube-video ei olisi luparatkaisun piirissä, olisi sen käyttö mahdollista opetuksen havainnollistamiseen rajoitussäännöksen nojalla.

Sopimuslisenssi on tekijänoikeuden yhteisvalvonnan sujuvoittamiseksi ja erityisesti käyttäjien suojaamiseksi säädetty oikeudellinen konstruktio. Sopimuslisenssin tarkoituksena on helpottaa teosten käytettävyyttä. Kopioston tarjoamat TekL 14 §:ään perustuvat oppilaitosluvat on nimenomaan kehitetty oppilaitosten ja koulutuksen eri tasojen tarpeet huomioon ottaen. Kuten DSM-direktiivin johdantokappaleessa 45 todetaan, sopimuslisenssimekanismit tarjoavat käyttäjille täyden oikeusvarmuuden. Sopimuslisenssi on todettu useassa eri direktiivissä sallituksi oikeuksien hallinnointijärjestelyksi (mm. tietoyhteiskuntadirektiivi johdantokappale 18 ja DSM-direktiivi johdantokappale 23).

Sopimuslisenksi ja yleisön saataville saattaminen:

Hallituksen esitysluonnoksen ehdotuksessa lain uudeksi 14 § 4 mom:ksi on onnistuneesti määritelty sopimuslisenksin oikeudellinen ulottuvuus niin, että se kattaa kaikenlaisen yleisön saataville saattamisen. Tämä antaa mahdollisuuden sopia aikaisempaa laajemmin sopimuslisenksiluvalla tv-ohjelmien ja muiden av-teosten käytöstä ja julkisesta esittämisestä opetuksessa. Ehdotetussa ratkaisussa tulee jatkossakin turvata että sopimuslisenksi kattaa yleisön saataville saattamisen millä tahansa tavalla opetuksessa ja tieteellisessä tutkimuksessa.

Sopimuslisenksin sovellusalue:

Ehdotetussa 14 §:n 4 momentin sopimuslisenksisäännöksessä on myös hyvää se, että sillä mahdollistetaan muiden kuin 14 §:n 2 ja 3 momenttien sallimien tilanteiden osalta teosten käyttö sopimuslisenksin nojalla. Tämä selkeyttää oikeudellista tilannetta ja mahdollistaa käyttäjille kattavien käyttö lupien myöntämisen sopimuslisenksin nojalla. Tämä mahdollistaisi esimerkiksi ylioppilastutkintokokeiden ja niihin sisällytettyjen teosten käytön sopimuslisenksillä muissa tilanteissa kuin koetilanteessa, esimerkiksi erilaisissa palveluissa ja julkaisuissa, ja mahdollistaisi teosten käytön lisensoinnin myös muun tyyppisissä kokeissa kuin 3 momentin sallimissa.

Rajat ylittävää opetustoimintaa koskevaan TekL 64 c §:ään tulee lisätä viittaus myös 14 §:n sopimuslisenksisäännökseen. DSM-direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa todetaan, että teosten ja muun suojatun aineiston käyttö annettuja kansallisia säännöksiä noudattaen katsotaan tapahtuvaksi yksinomaan siinä jäsenvaltiossa, johon oppilaitos on sijoittautunut. 5 artiklan mukaiset käyttötarpeet saadaan toteuttaa myös sopimuslisenksillä, joten rajat ylittävä vaikutus tulee kattaa myös sopimuslisenksin. Näin asia on ratkaistu myös Ruotsissa (Ruotsin esityksen 61 c §).

Tekijänoikeuslain 54 a §:ää on tarkoituksen mukaista muuttaa siten, että siinä viitataan ainoastaan rajoitussäännöksiin, ei sopimuslisenksipykäliin. Sopimuslisenksi ei ole rajoitussäännös vaan direktiivienkin hyväksymä oikeuksien hallinnointijärjestely. Tällainen lupa tulee voida myöntää myös ansiotoiminnassa tapahtuvaan opetustoimintaan järjestön ja käyttäjän välisessä sopimuksessa sovituin ehdoin. Ruotsissa tämä on säädetty jokaisessa rajoitussäännöksessä omana momenttinaan, eikä se siten ulotu sopimuslisenksisäännökseen.

Luonnoksessa sivulla 14 väitetään virheellisesti, että yhteishallinnointiorganisaatioiden tulkinnan mukaan ylioppilastutkintokokeen käyttäminen kokeeseen harjoitteluun ei olisi rajoituksen piirissä. Asia ilmeisesti liittyy tekijänoikeusneuvoston lausuntoon 2020:4. Tapauksessa ei ollut kyse ylioppilaskokeen käyttämisestä kokeeseen harjoitteluun, vaan kolmannen tahon tuottamasta palvelusta, jonne kokeista ja erityisesti niihin liitetyistä tekijänoikeuden suojaamista teoksista tai muista suojan kohteista on valmistettu kappaleita ja jossa niitä välitetään yleisölle, myös koetehtävistä irrallaan. Luonnoksen sivulla 14 oleva virheellinen väite olisi hyvä korjata tai poistaa lopullisesta hallituksen esityksestä ja todeta, että 14 §:n sopimuslisenksi kattaa teosten käytön

muissa kuin ylioppilastutkinto- tai vastaavissa kokeissa, kuten kokeiden ja niihin liitettyjen teosten käytön muussa tilanteessa kuin koetilaisuudessa.

Tekijänoikeuden rajoitus (TekL 14.3 § tai 25 d §:n 4 mom) ei voi mahdollistaa sitä, että ilman tekijänoikeuden haltijan lupaa luotaisiin laajamittaisia palveluita, julkaisuja tai vastaavaa. Voidaan myös kysyä, onko tällainen tekijänoikeusneuvoston rajoitussäännöksen laajentava tulkinta enää kolmen kohdan testin mukainen, jos kokeiden ja niihin liitettyjen teosten käyttöä laajennetaan TekL 25 d §:n 4 momentin rajoitussäännöksen laajentavalla tulkinnalla mahdollistamaan kokeiden ja niihin sisältyvien teosten käytön kokeesta irrallisina erillisissä palveluissa ja teosten välittämisen avoimesti kenen tahansa saatavilla verkossa. Kokeisiin on saatettu liittää sellaisiakin teoksia, jotka eivät ole oikeudenhaltijan suostumuksella verkossa muutoin saatavilla.

Sallitus rajoitukset ja kolmivaihetesti:

Kansainvälisten sopimusten ja direktiivien mukaan tekijöillä on yksinoikeus päättää tai kieltää teostensa millä tavalla ja missä muodossa tahansa tapahtuva toisintaminen. Tähän yksinoikeuteen saadaan tehdä rajoituksia ainoastaan tietyissä erityistapauksissa edellyttäen, ettei toisintaminen ole ristiriidassa teoksen normaalin käytön kanssa eikä kohtuuttomasti loukkaa tekijän laillisia etuja. Tekijänoikeuden poikkeusten ja rajoitusten tulee täyttää tämä ns. kolmen kohdan testi. Kolmen kohdan testin vaatimukset on säädetty Bernin sopimuksen 9 artiklassa 2 kappaleessa, WCT:n 10 artiklan 2 kappaleessa, WPPT:n 16 artiklan 2 kappaleessa, TRIP-sopimuksen 13 artiklassa sekä tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklan 5 kohdassa. Kansallisen lainsäätäjän on rajoitussäännöksiä säädettäessä tarkastella rajoitussäännöksen sallittavuutta tämän kolmen kohdan testin valossa.

Ehdotettu 14 §:n 1 momentin uusi rajoitussäännös ei täytä kolmen kohdan testin edellytyksiä ainakaan seuraavilta kohdin:

1. Kokonaisten teosten kappaleen valmistaminen ja välittäminen yleisön saataville on ristiriidassa teosten tavanomaisen hyödyntämisen kanssa. DSM-direktiivin 5 artikla koskee ainoastaan digitaalista käyttöä opetuksen havainnollistamiseen. Perusteluja laajemmalle rajoitukselle ei ole.
2. Ehdotettu rajoitussäännös haittaa kohtuuttomasti oikeudenhaltijoiden perusoikeudellisia oikeuksia, kuten omaisuuden suojaa ja elinkeinon vapautta.
3. Tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklassa luetellaan tyhjentävästi sallitut rajoitukset ja poikkeukset. Sallittuja ovat rajoitusten ja poikkeusten säätäminen ainoastaan opetuksen tai tieteellisen tutkimuksen havainnollistamiseksi. Opetuksen havainnollistaminen ei tarkoita yleensä kokonaisten teosten kappaleen valmistamista ja yleisön saataville saattamista. (Tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklan 3 kohta a alakohta, myös Bernin sopimuksen 10 artiklan 2 kappale)

4. Tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklan 2 kohdan a-alkohta ei salli nuottilehtien kopioimista rajoitussäännöksen nojalla. Ehdotettu rajoitussäännös sallisi rajoituksetta myös nuottien kopioimisen - myös valokopioimalla. Tällainen rajoitus ei ole sallittu.
5. Tietoyhteiskuntadirektiivin johdantokappaleen 44 mukaan jäsenvaltioiden tulee säätäessään poikkeuksista tai rajoituksista erityisesti ottaa huomioon lisääntynyt taloudellinen vaikutus, joka tällaisilla poikkeuksilla tai rajoituksilla voi olla digitaalisessa ympäristössä. Tämän vuoksi poikkeusten tai rajoitusten soveltamisalan on oltava entistäkin rajoitetumpi silloin, kun kyse on tekijänoikeudella suojattujen teosten tai muun aineiston käyttötavoista digitaalisessa ympäristössä.

Luonnoksen s. 72 väitetään, että tekijänoikeuden rajoitus ei olisi ristiriidassa teoksen tavanomaisen hyödyntämisen kanssa eikä kohtuuttomasti haittaisi oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja. Kopioiden valmistaminen kokonaisista teoksista ja jopa julkaisuista on ristiriidassa teosten tavanomaisesta hyödyntämisestä. Jos esimerkiksi oppilaitokset jatkossa kopioisivat tietokirjat, kaunokirjalliset teokset, nuottijulkaisut jne. sen sijaan, että hankkisivat niitä koulun kirjastoon tai opiskelijoiden käyttöön, olisi tällä suora vaikutus teosten kaupallisen tuotannon edellytyksiin ja tekijöiden ja muiden oikeudenhaltijoiden taloudellisiin ja muihin oikeutettuihin etuihin. Rajoittamaton kopiointioikeus on myös räikeästi ristiriidassa teosten tavanomaisen hyödyntämisen kanssa.

Tietoyhteiskuntadirektiivin kansallisen implementoinnin yhteydessä todettiin, että direktiivin 5 artiklan 3 kohdan a-alkohta ei edellytä uusia rajoituksia eikä muutoksia TekL 14 §:n sopimuslissenssisääntöön. Sopimuslissenssi on tietoyhteiskuntadirektiivin johdantokappaleessa 18 nimenomaisesti mainittu oikeuksien hallinnointijärjestely eli laajennettu kollektiivinen lupa. Myös DSM-direktiivin johdantokappaleessa 23 todetaan, että jäsenvaltioiden voivat hyödyntää kansallisella tasolla tehtyjä olemassa olevia järjestelyjä, kuten laajennettuja kollektiivisia lupia eli sopimuslissenssiä. DSM-direktiivin 5 artiklan 2 kohdan mukaan tällaisissa tilanteissa voidaan säätää, ettei rajoitusta sovelleta, siltä osin kuin markkinoilla on helposti saatavilla soveltuvia lissenssejä.

Direktiivi sallii ainoastaan opetuksen havainnollistamisen:

DSM-direktiivin 5 artikla koskee ainoastaan digitaalista käyttöä opetuksen havainnollistamiseen. Tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklan 2 ja 3 kohdassa on lueteltu tyhjentävästi sallitut rajoitukset ja poikkeukset. Listassa on ainoastaan kaksi opetusta koskevaa kohtaa: tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklan 2 kohdan a-alkohta sallii valokopioimalla tapahtuvan kappaleen valmistamisen, pois lukien nuottilehdet, ja 5 artiklan 3 kohdan a-alkohta sallii teoksen käytön yksinomaan opetuksen tai tieteellisen tutkimuksen havainnollistamiseen. Sekä DSM-direktiivissä että tietoyhteiskuntadirektiivissä käyttö rajoittuu toisin sanoen ainoastaan opetuksen (tai tutkimuksen) havainnollistamiseen.

DSM-direktiivin johdantokappaleessa 21 todetaan, että havainnollistamisen käsite viittaa useimmissa tapauksissa teosten osan tai otteiden käyttöön. Nyt ehdotetussa 14 §:n 1 momentissa ei käyttöä rajata ainoastaan opetuksen ja tutkimuksen havainnollistamiseen eikä lakipykälässä tai

perusteluissa todeta havainnollistamisen tarkoittavat vain otteiden tai teoksen osien käyttöön. Tältä osin ehdotettu 14 §:n 1 momentti ei ole tietoyhteiskuntadirektiivin sallima rajoitus.

Johdantokappaleessa 21 edellytetään, että jäsenvaltioiden olisi poikkeusta tai rajoitusta täytäkseen pannessaan täsmennettävä erityyppisten teosten tai muun suojatun aineiston osalta, kuinka suuri osuus teoksesta tai muusta suojatusta aineistosta voidaan käyttää yksinomaan opetuksen havainnollistamiseen. Tältä osin rajoitusta on täsmennettävä. Niissä maissa, joissa opetuksen havainnollistaminen on säädetty pakkolisenssinä tai rajoituksena, on laissa määritelty sallitun kopioinnin raja, yleensä hyvin pieni osuus kuten 5 % teoksesta. Rajoitussäännös ei minkään maan lainsäädännössä mahdollista kokonaisten teosten saati julkaisujen käyttöä tai kopiointia opetuksen havainnollistamiseksi.

Suomea sitova Bernin sopimuksen selitysteoksessa (1978, s. 60) todetaan, että opetuksen havainnollistamista koskeva säännös asettaa samat ehdot kuin siteerausta koskeva säännös. Kyse on siis siteeraukseen verrattavasta teoksen käytöstä. Olettamana on myös, ettei käyttö opetuksen havainnollistamiseksi ole laajempaa kuin käyttötilanne edellyttää. Siinä myös todetaan, että tieteellinen tutkimus ei sisälly opetuksen havainnollistamista koskevaan poikkeukseen.

Esityksessä ehdotettu sääntely heikentää oikeusvarmuutta:

Päinvastoin kuin luonnoksen s. 41 todetaan, ehdotettu sääntely heikentää oikeusvarmuutta opetus- ja tutkimustoiminnassa ja luo nykyistä epäselvemmät ja ennakoimattomammat puitteet opettajille ja tutkijoille. Rajoitussäännöksiin liittyy aina tulkinnanvaraisia rajapintoja, joiden ratkaiseminen jää viime kädessä tuomioistuimen ja oikeuskäytännön varaan. Jos käyttäjä, esimerkiksi opettaja, on ylittänyt, vaikka ymmärtämättömyyttäänkin, rajoitussäännöksen salliman käytön eli loukannut tekijän oikeuksia, on hän käytöstä korvaus- ja mahdollisesti myös rikosoikeudellisessa vastuussa.

Ehdotettu säännös sisältää useita tulkinnanvaraisia käsitteitä: koulutusmarkkinoille suunnattu teos, tilapäinen käyttö ja tarkoituksen edellyttämä laajuus. On myös tulkinnanvaraista, millainen käyttö on opetuksen tai tutkimuksen järjestämistä koskevan suunnitelman mukaista. Rajoitussäännöksiä tulkitaan aina suppeasti. Tulkinnanvaraisten käsitteiden ja rajoitussäännöksen rajojen määrittäminen on omiaan lisäämään oikeusriitoja ja aiheuttamaan käyttäjille epävarmuutta. Rajoitussäännöksistä ei käydä neuvotteluja tai sovita niiden kehittämisestä yhteistyössä. Niiden sisältö ratkaistaan tuomioistuimissa.

Sopimuslissenssijärjestely on ratkaisevasti joustavampi menettely ja tarjoaa mahdollisuuden sallittua rajoitusta kattavampaan lupaan. Sopimukseen perustuva lupa on myös kehitettävissä ja joustavasti muutettavissa muuttuvien käyttötarpeita vastaamaan. Kopioston nykyinen oppilaitoslupa onkin laajempi ja kattavampi kuin tietoyhteiskuntadirektiivin ja DSM-direktiivin sallimat opetuksen ja

tutkimuksen havainnollistamisen sallimat rajoitukset ja myös laajempi kuin luonnoksessa ehdotettu TekL 14 § 1 momentin rajoitus.

Lupien hankinta- ja neuvottelutarve säilyy edelleen:

Ehdotettu rajoitussäännös ei kata kaikkea Kopioston ja Opetushallituksen sekä koulutuksen järjestäjien kanssa yhdessä toteuttamien käyttöselvitysten osoittamaa käyttöä eikä kaikkia nykyisen luvan mahdollistamia käyttötilanteita. Tästä syystä lupien hankinta- ja neuvottelutarve eivät koulutusten järjestäjien osalta vähene nykyisestä. Koulutuksen järjestäjät joutuisivat edelleen hankkimaan tarvittavat käyttöluvat rajoitussäännöksen ulkopuolella oleviin käyttötilanteisiin. Tältä osin ehdotettu järjestely tekisi käyttöilupien hallinnoinnista opettajille ja koulutuksenjärjestäjille sekavan ja epäselvän ja saattaisi jopa asettaa opettajat ja opiskelijat eriarvoiseen asemaan, jos kaikki koulutuksenjärjestäjät eivät hankkisi tarvittavia luparatkaisuja.

Ehdotuksen taloudelliset ja muut vaikutukset:

Toisin kuin luonnoksen s. 42 ja s. 52 väitetään, ehdotuksella on taloudellisia vaikutuksia koulutuksenjärjestäjille, kunnille ja valtiolle. Tällä hetkellä valtio (eli Opetushallitus) hankkii kopiointi- ja tv-ohjelmien käyttöluvat varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle sekä taiteen perusopetukseen. Korkeakoulut ja vapaan sivistystyön oppilaitokset hankkivat kopiointiluvat itse. Näiden koulutusasteiden liittäminen ehdotetun rajoituksen ja valtion maksaman korvauksen piiriin lisäisi valtion korvausvastuuta arviolta 6 MEUR verran.

Esitetty rajoitussäännös lisää korvauksen piiriin myös sellaisia teoksia, jotka eivät nyt ole Opetushallituksen luvan piirissä, kuten elokuvat ja tietokoneohjelmat. On ilmeistä, että teosten käyttö kasvaa aikaisemmasta, mistä syystä esityksestä aiheutuu välttämättä suuremmat kustannukset kuin tällä hetkellä valtion talousarviossa on luparatkaisujen hankintaan varattu. Mikäli ehdotettu laki tulisi voimaan jo ensi vuoden aikana, tulisi asia huomioida jo ensi vuoden valtion talousarviossa.

Jos valtio ei hanki oppilaitoksille rajoitussäännöksen ulkopuolelle jäävää teosten käyttöä koskevia lupia keskitetysti, jää niiden hankkiminen koulutuksenjärjestäjien vastuulle. Neuvottelu- ja kustannusvastuu luvista siirtyy kunnille ja oppilaitoksille itselleen. Nykyiseen keskitettyyn sopimusratkaisuun verrattuna ehdotettu sääntely kasvattaa hallinnollista taakkaa kunnissa ja koulutuksen järjestäjissä.

Luonnoksessa väitetään virheellisesti (s. 42 ja s. 52), ettei esitys vaikuttaisi tekijöiden oikeutettuihin etuihin ja taloudelliseen asemaan, koska ehdotetut rajoitukset koskevat ainoastaan yleishyödyllistä

opetusta ja tutkimusta eivätkä ne oikeuta hyödyntämään teoksia ansiotarkoituksessa. Esitys kaventaa merkittävästi oikeudenhaltijoiden oikeutettuja etuja ja taloudellista asemaa. Ehdotettu rajoitussäännös sallisi esimerkiksi kokonaisten nuottijulkaisujen, romaanien, tietokirjojen, elokuvien ja muiden teosten kopioimisen ja jakamisen opiskelijoiden saataville. On selvää, että tämä olisi omiaan korvaamaan alkuperäistuotteiden hankintaa. Ehdotettu rajoitus onkin laajuutensa vuoksi räikeässä ristiriidassa teoksen tai muun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa ja sillä tulisi olemaan merkittäviä kielteisiä taloudellisia vaikutuksia tekijöille ja oikeudenhaltijoille.

Ehdotettu rajoitussäännös ei muuta tai selvennä opettajan tilannetta, hän joutuu edelleen perehtymään useampien hankintasopimusten, palveluiden ja sovellusten käyttöehtoihin. Erilaisten käyttö- ja sopimusehtojen soveltaminen ja ymmärtäminen on digitaalisessa ympäristössä välttämätöntä, siitä ei päästä eroon säätämällä nykyistä käytäntöä entisestään sekoittava, uusi rajoituksen epäselvä rajapinta. Sopimuslisenssiluvan ehdot ovat tässä yhtälössä ne kaikista selkeimmät osat, ja niitä on mahdollisuus aina neuvotteluteitse vielä yksinkertaistaa ja tehdä paremmiksi.

Sopimuksen sitovuuden periaatteen johdosta hankintasopimuksen ehdot menevät rajoitussäännöksen edelle (HE 28/2004, s. 25) vaikka sellainen säädettäisiinkin. Ehdotetulla sääntelyllä ei teosten käyttötilanne opetuksessa paranekaan nykyisestä, vaan siihen tulee lisäksi vielä tulkinnanvarainen rajoitussäännös ja uudet epäselvät rajapinnat, joiden välissä opettaja joutuu puikkelehtimaan.

Huomioita luonnoksen sisällöstä:

Ehdotettu rajoitus ja opetusorganisaation järjestämät tallennuspalvelut:

Luonnoksen s. 73 esitetään, että ”säännöksellä ei olisi vaikutusta nykyisen käytännön mukaiseen mahdollisuuteen valmistaa kappaleita säilytettäväksi ja tarjottavaksi opettajien käyttöön kunnan tai muun opetustoimintaa järjestävän organisaation sisällä keskitetysti, kun kappaleet eivät olisi yleisön saatavilla.” T

Tällainen teoskopioiden keskitetty tarjoaminen vaikkapa oppilaitoksen verkossa ,ns. serveritallennus, ei ole sallittua DSM-direktiivin 5 artiklan perusteella. Myöskään tietoyhteiskuntadirektiivin opetuksen havainnollistamista koskeva 5 artiklan 3 kohdan a-alakohta ei salli teosten käyttöä muuhun kuin yksinomaan opetuksen havainnollistamiseen. Rajoitussäännöksellä ei voi laillistaa esimerkiksi useampaa oppilaitosta palvelevaa ja teosten saataville saattamista varten tehtyä tallennusalustaa tai –palvelua. Tällaisen käytön salliva rajoitussäännös olisi selkeästi ristiriidassa av-teosten tavanomaisen hyödyntämisen kanssa sekä haittaisi kohtuuttomasti oikeudenhaltijoiden oikeutettuja etuja, minkä vuoksi se ei täyttäisi myöskään kolmen kohdan testin vaatimuksia. Opetuksen havainnollistaminen ei mahdollista kokonaisten elokuvien, tv-ohjelmien tai muiden av-teosten tallentamista tai ” nauhoittamista”, koska havainnollistaminen ei lähtökohtaisesti käsitä

kokonaisen teoksen käyttöä, vaan ainoastaan osien tai otteiden käyttämistä opetuksen havainnollistamiseksi.

Virheellisiä väitteitä direktiivin sisällöstä:

Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien alalla annettujen direktiivien tarkoitus on erityisesti vahvistaa korkeatasoinen suoja oikeudenhaltijoille ja toisaalta luoda kehys teosten ja muun suojatun aineiston hyödyntämiselle ja helpottaa oikeuksien hankkimista. DSM-direktiivin johdantokappaleista emme ole löytäneet tukea luonnoksessa esitetulle väitteelle, (s. 6, 15 ja 74) että DSM-direktiivi lähtisi ajatuksesta, että oppilaitosten ns. ”sisäisellä käytöllä”, jolla ei tarjota laajalle yleisölle pääsyä teoksiin, ei olisi sellaista kielteistä vaikutusta tekijöiden etuihin, että käytön tulisi kuulua tekijän yksinoikeuden piiriin tai edellyttää erillisen korvauksen maksamista.

Luonnoksessa harhaillaan epäselvästi (s74), kun siinä todetaan, että ”suljetussa” opetustilanteessa tapahtuvalla käytöllä ei olisi juurikaan merkitystä teosmarkkinoihin, koska käyttö ei kuitenkaan saa tapahtua laajemmin kuin mitä ei-kaupallinen opetustarkoitus edellyttää. DSM-direktiivissä nimenomaan todetaan, että jäsenvaltioilla on edelleen oltava oikeus säätää, että oikeudenhaltijat saavat sopivan hyvityksen ja että jäsenvaltioiden tulee voida hyödyntää kansallisia olemassa olevia lisensointijärjestelyjä (johdantokappaleet 23-24).

Epäselvät ja epämääräiset väittämät tulee poistaa lopullisesta hallituksen esityksestä. Selvittämättä myös, mihin perustuu sivulla 74 viitattu EU-oikeudellinen opetustoiminnan jaottelu sisäiseen ja yleisölle suunnattuun avoimeen opetukseen. DSM-direktiivistä tai tietoyhteiskuntadirektiivistä tällaista jaottelua ei ole löydettävissä. DSM-direktiivin 5 artikla sallii tietyissä rajatuissa tilanteissa rajoituksen säätämisen teosten digitaaliseen käyttöön opetuksen havainnollistamiseksi. Käyttö on rajattu kattamaan vain tietyille opetusryhmälle tapahtuva opetustilanne.

Luonnoksen s. 52 väitetään, että ”se, että kyseessä olevasta käytöstä ei direktiivissä edellytetä tekijöille maksettavaa korvausta, perustuu siihen, että tällaisella käytöllä ei katsota olevan merkittävää vaikutusta tekijöiden oikeutettuihin etuihin, kun kysymys on muussa kuin ansiotarkoituksessa tapahtuvasta käytöstä.” Tällaista tulkintaa tai perustelua ei ole DSM-direktiivin johdantokappaleissa. DSM-direktiivi pikemminkin lähtee siitä, että jäsenvaltioille on säädetty oikeus säätää oikeudenhaltijoille korvausoikeus. Direktiivin ensisijainen tavoite on muutenkin parantaa oikeudenhaltijoiden asemaa, eikä heikentää sitä. Tällaiset direktiivin teksteihin perustumattomat väitteet tai perustelut tulee poistaa lopullisesta hallituksen esityksestä.

Av-teoksien käyttöön opetuksessa on tarjolla lupia:

Luonnoksessa on täysin unohdettu tv-ohjelmien käyttö lupa, joka mahdollistaa laajasti tv-ohjelmien käytön opetuksessa. Luonnoksen s. 52 viitataan ainoastaan TekL 21 §:ään, mutta unohdetaan, että av-teosten käyttö opetuksessa on mahdollistettu useilla luparatkaisulla. Opetushallitus on hankkinut laajasti tv-ohjelmien käyttöluvan varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle, mukaan lukien taiteen

perusopetuksen. Lisäksi elokuvien esittämiseen opetuksessa on saatavilla useita luparatkaisuja. Se, että kaikkia lupia ei ole hankittu kattavasti, ei johdu lupien tai sopimuslisenssin puutteesta, vaan Opetushallituksen määrärahan niukkuudesta.

Harrastusluonteinen opiskelu ja varhaiskasvatus eivät kuulu tähän yhteyteen:

DSM-direktiivin johdantokappaleessa 20 määritellään, että rajoitusta voidaan hyödyntää alemmasta perusasteesta, ylemmän perusasteen ja keskiasteen, ammatillisen ja korkea-asteen koulutuksen oppilaitoksiin. Esitetty rajoitus on laajennettu kattamaan myös varhaiskasvatusta, taiteen perusopetusta ja vapaata sivistystyötä. DSM-direktiivin tarkoittamia oppilaitoksia ei ole tarkoituksen mukaista laajentaa vapaaehtoiseen harrastusluonteiseen opiskeluun eikä varhaiskasvatukseen. Näille voidaan tarjota sopimuslisenssin nojalla luparatkaisuja. Rajoitussäännöstä ei myöskään ole syytä laajentaa oppilaitoksen järjestämästä opetuksesta oppi- tai koulutussopimukseen perustuvaan työpaikalla järjestettävään koulutukseen.

Epämääräiset opetusta ja tieteellistä tutkimusta koskevat pohdinnat pois:

Luonnoksessa s. 15 pohditaan, että tutkimustoiminnan ja opetustoiminnan rajanveto olisi epäselvä ja jatkotutkintoseminaarien ynnä muiden tilaisuuksien kohdalla voidaan kysyä, onko kyse opetus- vai tutkimustoiminnasta. Myös luonnoksen s. 72 pyritään tulkitsemaan, että tieteellinen tutkimus olisikin opetusta eikä tutkimusta. Luonnoksen s. 72 annetaan ymmärtää DSM-direktiivin 5 artiklan sallivan opetuskäytön laajemminkin ja väitetään, että opetuskäytöllä ja tieteellisellä tutkimuskäytöllä ei olisi merkittävää eroa. Tällaiset pohdinnat lain esitöistä tulisi poistaa. Nykyinen sopimuslisenssisäännös mahdollistaa teosten käytön sopimuslisenssillä molemmissa, joten käyttäjän näkökulmasta ei ole ongelmaa.

Teosten käyttö opetukseen muissa kuin varsinaisissa opetustiloissa:

Luonnoksen s. 73 todetaan, että teoksia saa käyttää oppilaitoksen vastuulla toteutettavan opetustoiminnan yhteydessä myös muissa tiloissa, kuten kirjastoissa ja museoissa, siinä määrin kuin teosten käyttö on tarpeellista tätä toimintaa varten. Todettakoon, että tämä on mahdollista jo nykyisten Opetushallituksen sopimusten perusteella ja tulisi jatkossakin olemaan mahdollista sopimuslisenssiluvan nojalla.

b. Opetuksessa käytettävät kokoomateokset (TekL 18 §)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia.

Yhdymme tässä kohtaa Kopioston kantaan:

Kopioston kanta: vastustamme esitystä.

Toissijaisesti vaadimme, että säädöksessä määritelty aikaraja joka määrittelee, kuinka tuoreita julkaisuja ehdotettu pakkolisenssi koskisi, muutetaan viidestä kymmeneksi vuodeksi

- Ehdotettu 18 § ei ole direktiivien sallima rajoitus ja poikkeus, kuten on todettu tietoyhteiskuntadirektiivin implementoinnin yhteydessä (KM 2002:5, HE 177/2002 ja HE 28/2004).
- Ei ole perusteltua, ei myöskään oikeasuhtaista ja tasapainoista, säätää tekijänoikeuden rajoituksesta (pakkolisenssi) jolla opetusalan käyttäjäorganisaatiot voisivat rakentaa pysyviä teosten yleisölle välittämispalveluita verkkoon
- Välimiesmenettelyä koskevasta 54 pykälästä tulee korjata viittaus oikeaan momenttiin eli 18 §:n 1 momenttiin.
- Jos rajoitus katsottaisiin ehdotetussa muodossa direktiivien sallimaksi, tulee sen kohdistua ainoastaan yli 10 vuotta sitten julkaistuihin teoksiin, mukaan lukien taideteokset.

Kantamme perustelut:

Esitysluonnoksessa TekL 18 §:ään tehtävää muutosta perustellaan DSM-direktiivin tavoitteella edistää opetuksen digisiirtymää sekä muissa pohjoismaissa tapahtuneella kehityksellä (luonnos s. 16). Rajoitussäännöksiä tulee aina arvioida ns. kolmen kohdan testin ja direktiivien sallimien rajoitusten kautta. DSM-direktiivin 5 artikla sallii rajoitussäännöksen säätämisen ainoastaan opetuksen havainnollistamiseksi, kun käyttö tapahtuu suljetussa oppimisympäristössä ja rajatulle opetusryhmälle. TekL 18 §:n ehdotettu säännös ei rajaa käyttöä vain suljettuun oppimisympäristöön ja rajatulle opetusryhmälle, minkä vuoksi se ei ole DSM-direktiivin 5 artiklan sallima rajoitus.

Myöskään tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklassa ei ole sellaista poikkeusta tai rajoitusta, joka sallisi laajempaan, yleisölle avoimeen käyttöön laadittavien digitaalisten opetusmateriaalien tekemisen. Tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan a alakohta sallii ainoastaan opetuksen havainnollistamisen – ei opetusmateriaalin valmistamista laajemman yleisön käyttöön.

Tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan o alakohta sallii rajoitusten säätämisen ainoastaan analogiseen käyttöön. Tähän kohtaan perustuu voimassa oleva TekL 18 §. Ehdotettu säännös mahdollistaisi kuitenkin kokoomateoksen julkaisemisen ja välittämisen avoimesti verkossa kenen tahansa saataville. Tällainen kappaleen valmistaminen ja avoin yleisön saataville saattaminen on ristiriidassa teosten tai muun suojatun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa ja haittaa oikeudenhaltijan oikeutettuja etuja kohtuuttomasti.

Tietoyhteiskuntadirektiivin implementointia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 28/2004) sekä sitä edeltäneessä HE 177/2002 on todettu, että vuoden 2004 muutoksia edeltäneessä muodossa TekL 18 § ei ollut direktiivin sallima rajoitus. Nykyisen muotoinen TekL 18 § on katsottu olevan mahdollinen tietoyhteiskuntadirektiivin 5 artiklan 3 kohdan o-alakohdan perusteella, mutta tämä kohta mahdollistaa vain analogisessa muodossa kappaleen valmistamisen (HE 28/2004, s. 96 ja s. 147).

Joka tapauksessa välimiesmenettelyä koskevasta 54 pykälästä tulee korjata viittaus oikeaan momenttiin eli 18 §:n 1 momenttiin.

Jos rajoitus katsottaisiin ehdotetussa muodossa direktiivien sallimaksi, tulee sen kohdistua ainoastaan yli 10 vuotta sitten julkaistuihin teoksiin, mukaan lukien taideteokset.

c. Korvausta hallinnoiva yhteishallinnointiorganisaatio (TekL 19 a §)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdymme tässä Kopioston kantaan:

Kopioston kanta: vastustamme

- Säännöksissä (14 § ja 19 a §) tulee tekijä-sana korjata oikeudenhaltijaksi. Korvausoikeus koskee oikeudenhaltijoita, kuten direktiivissä säädetään.
- Jos artikla 5 implementoidaan ehdotuksemme mukaisesti, korvaus hoidetaan sopimuslisenssijärjestelyn kautta.
- Jos pakkolisenssi jäisi, tulee pakkolisenssisäännökseen (14 § 1 mom) lisätä viittaus TekL 54 §:n välimiesmenettelyä koskevaan säännöksen 1 kohtaan.

Kantamme perustelut:

Korvausoikeus koskee DSM-direktiivin 5 artiklan 4 kohdan mukaan oikeudenhaltijoita – ei pelkästään tekijöitä. Tältä osin säännös tulee korjata vastaamaan direktiiviä. Säännökseen tulee tekijä-sanan sijasta käyttää termiä ”oikeudenhaltija”.

Luonnoksen s. 73 esitetään, että korvaus maksettaisiin yhteishallinnointiorganisaation välityksellä, jolle tekijän tulisi esittää korvausvaatimus. Esitys ei kuitenkaan avaa enempää, miten korvaus määriteltäisiin. Tässä tulisi todeta, että korvaukset maksetaan ja korvausosuudet määritellään yhteishallinnointilain mukaisesti ja oikeudenhaltijat voisivat esimerkiksi sopia, että korvaukset maksetaan kollektiivikorvauksina.

Nykyisessä laissa pakkolisenssisäännösten osalta, mikäli korvauksesta ei päästä sopimukseen oikeudenhaltijan ja käyttäjän välillä, on säädetty, että erimielisyys ratkaistaan TekL 54 §:n mukaan välimiesmenettelyssä. Sama menettely tulee säilyttää myös opetuksen havainnollistamista koskevassa pakkolisenssisäännöksessä. Välimiesmenettelyä koskevaan TekL 54 pykälän 1 kohtaan tulee tehdä viittaus TekL 14 §:n pakkolisenssisäännökseen. Ehdotetussa luonnoksessa TekL 54 §:ssä viitataan vain 14 §:n 4 momenttiin (sopimuslisenssisäännös).

Edellä kohdassa a) esittämämme ratkaisuehdotuksessamme oikeudenhaltijoiden korvaus tulee hoidetuksi sopimuslisenssijärjestelyn kautta.

d. Julkinen esittäminen (TekL 21 §)

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdymme tässä Kopioston kantaan:

- Vastustamme 21 §:n muutoksia. 21 § tulee säilyttää nykyisessä muodossaan.
- Elokuvateosten siirtäminen korvauksettoman ja vapaan esittämisoikeuden mahdollistavan täyden rajoituksen piiriin tarkoittaa kotimaisille av-tekijöille 1,8 MEUR korvausten häviämistä.
- AV-teosten käyttö opetuksessa voidaan tehokkaimmin järjestää kehittämällä nykyistä sopimuslisenssijärjestelyä esitysluonnoksen 14 §:n 4 momentin mukaisella tavalla, jolloin sopimuslisenssi laajenee koskemaan yleisölle välittämistä opetuksessa ja näin ollen myös julkista esittämistä ja säätämällä tämän lisäksi sopimuslisenssin ensisijaisuudesta opetuskäytön luparatkaisuna. Tätä täydentäisi direktiivin mukainen rajoitus ei-edustettujen oikeudenhaltijaryhmien ja teosten osalta.

Kantamme perustelut:

Direktiivi ei säätele julkista esittämistä eikä DSM-direktiivin 5 artikla edellytä muutoksia TekL 21 §:ään. 21 § tulee säilyttää entisellään. Tällaisella muutoksella on merkittävä taloudellinen vaikutus av-tekijöille. Av-teosten siirtäminen korvauksettomaan, vapaaseen esittämisosoikeuteen vähentää suoraan 1,8 MEUR korvaustuloja kotimaisilta av-tekijöiltä.

Luonnoksen s. 15 ja s. 81 virheellisesti väitetään, että TekL 21 §:n ja elokuvateos-käsitteen tulkinta olisi viime vuosikymmenen aikana alkanut muuttua niin, että pykälän tarkoitettamana elokuvateoksena pidetään mitä tahansa audiovisuaalista aineistoa. Elokuvateoksen käsite on tulkittu laajasti jo Bernin sopimuksesta lähtien ja se on ymmärretty vastaavalla tavalla läpi vuosikymmenien oikeuskirjallisuudessa sekä tekijänoikeusneuvoston lausunnoissa, eikä tulkintalinja ole tästä muuttunut 2010 tai 2020-luvulla. Paikkansa pitämättömänä tällaiset väitteet tulee poistaa lopullisesta hallituksen esityksestä.

Bernin sopimuksen selitysteoksen mukaan elokuvan käsite kattaa kaikki elokuvateokset ja elokuvaamiseen verrattavalla tavalla ilmaistut teokset riippumatta niiden tyypistä, pituudesta, valmistusmenetelmästä, käytetystä teknisestä prosessista, tarkoituksesta taikka tekijästä (s. 15-16). Tekijänoikeuskomitea on määritellyt (KM 1990:31), että tekijänoikeudellisessa mielessä elokuvateoksena pidetään liikkuvista kuvista tai liikkuvista kuvista ja äänestä muodostuvia teoksia sekä muita elokuvaamiseen rinnastettavalla tavalla ilmaistuja teoksia, jotka ylittävät tekijänoikeudellisen teoskynnyksen. Tekijänoikeusneuvosto on jo 1990-luvulla todennut, että ”lähes kaikkia kuvallisia menetelmiä käyttäen valmistetut tallenteet voivat olla elokuvateoksia, jos ne ovat riittävän omaperäisiä” (TN 1995:9). Bernin sopimuksen selitysteoksen uudistetussa laitoksessa todetaan, että elokuvateoksista puhutaan uudemmissa kansainvälisissä ja kansallisissa normeissa ja oikeuskirjallisuudessa audiovisuaalisina teoksina (2003, s. 26). Vuokraus- ja lainausdirektiivissä elokuvalla tarkoitetaan äänellä varustettua tai äänetöntä elokuvateosta taikka audiovisuaalista teosta tai liikkuvaa kuvasarjaa.

Tulkintalinja ei kuitenkaan oikeuskirjallisuudessa eikä tekijänoikeusneuvoston tulkintakäytännössäkään ole ollut, että mikä tahansa audiovisuaalinen aineisto olisi TekL 21 §:n tarkoittama elokuvateos. Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa 2015:12 todetaan, että kaikkea internetiin ladattua materiaalia, johon sisältyy liikkuvaa kuvaa ja joka ylittää teostasoon, ei ole välttämättä pidettävä TekL 21 §:n tarkoittamana elokuvateoksena. Tekijänoikeusneuvoston lausunnossa 2017:1 todetaan, että ratkaisevaa on se, että kuvastaako video ilmaisultaan tekijän persoonaa ja niistä käyvät ilmi tekijän tai tekijöiden vapaat ja luovat valinnat teosta tehtäessä eli toisin sanoen ylittykö teoskynnys.

Toisin kuin luonnoksen s. 65 väitetään, myös muissa Pohjoismaissa elokuvateoksen käsitteen sekä TekL 21 §:ää vastaavan säännöksen tulkinta on yhteneväinen. Myös muissa Pohjoismaissa elokuvateos käsittää kaikenlaiset av-teokset, eikä ne ole 21 §:ää vastaavan säännöksen piirissä. Tämä virheellinen teksti luonnoksen sivulta 65 tulee poistaa. Asian voi tarkistaa esimerkiksi Ole-Andreas Rognstadin kirjasta *Opphavsrett (fra 2019)* s. 124-127 ja Henry Olssonin ”Upphovsrättslagstiftningen – en kommentar” s. 41-42.

DSM-direktiivin 5 artiklassa ei säädetä, että se koskisi digitaalisessa muodossa olevan audiovisuaalisen aineiston yleisön saataviin saattamista. Tämän sisältöinen paikkansa pitämätön väite sivulla 15 tulee poistaa. TekL 21 §:ssä tehty poissuljenta elokuva- ja näytelmäteosten osalta on sopusoinnussa direktiivin kanssa. Ruotsin DSM-direktiivin implementointia koskevassa lakiluonnoksessa ei ole esitetty muutoksia Ruotsin lain vastaavaan säännökseen. Myös muissa pohjoismaissa elokuvateokset ja näytelmäteokset ovat kyseisen rajoitussäännöksen ulkopuolella. Suomessa tulee säilyttää vastaava oikeudentila. Av-teosten käyttöä opetuksessa voidaan lisensoida TekL 14 §:n sopimuslisenensillä.

Toisin kuin s. 81 väitetään Yleisradion ohjelmia niin Yle Areenasta, Elävästä arkistosta kuin yle.oppiminen-sivustoltakin saa esittää opetuksessa. Näiden esittämisestä on sovittu Opetushallituksen kanssa. Tällainen virheellinen väite tulee poistaa lopullisesta hallituksen esityksestä. Opetuksessa voidaan myös elokuvia esittää ja hyödyntää, kun oppilaitos tai koulutuksen järjestäjä hankkii siihen luvan joko APFI ry:stä tai Elokuvalisenssin M&M Viihdepalvelusta. Tämän lisäksi Kansallinen audiovisuaalisen instituutin Elokuvapolku-verkkosivustolla on elokuvakasvatukseen ja opetukseen elokuvia ja elokuvanäytteitä.

On kuitenkin kiistatonta, että nykyiset oppilaitosten luvat eivät mahdollista kaiken tyyppisten audiovisuaalisten teosten esittämistä opetuksessa. Tältä osin kohdassa 3 a) ehdottamamme ratkaisu mahdollistaisi sellaisten av-teosten käytön opetuksen havainnollistamiseen, jotka eivät sisältyisi oppilaitoksille markkinoilla olevien luparatkaisujen piiriin.

Teosten julkisen esittämisen osalta ongelmallista on lähinnä se, että nykyisin niitä käytetään erilaisten suoratoistopalveluiden kautta. Opettajilla ei ole enää esimerkiksi musiikkia tai äänikirjoja CD-levyillä, vaan heillä on henkilökohtaisia suoratoistopalveluita. Näissä palveluissa, esimerkiksi YouTube, Spotify, Netflix, Bookbeat, Storytel ja muut äänikirjapalvelut, on omat käyttöehdot, jotka määrittävät, millä tavalla niiden sisältöjä saa käyttää. Näissä yleensä, kuten esimerkiksi kaikissa edellä mainituissa palveluissa, palveluiden sisältöjä saa käyttää ainoastaan henkilökohtaisessa tarkoituksessa. Käyttäjä sitoutuu näihin käyttöehtoihin hankkiessaan palvelun käyttöönsä. Sopimuksen sitovuuden periaatteen johdosta rajoitussäännös ei voi mennä sopimusehdon edelle (HE 28/2004, s. 25).

e. Opetuskäyttöä koskevan rajoituksen alueellinen soveltaminen (TekL 64 c §)

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdymme tässä kohtaa Kopioston kantaan:

- 14 §:n sopimuslisenssisäännökseen soveltamisalueeseen on lisättävä TekL 64 c §:ssä tarkoitettu rajat ylittävä vaikutus.
- Direktiivin 5 artiklan mukaiset käyttötarpeet saadaan toteuttaa myös sopimuslisenssillä, joten myös direktiivin edellyttämä rajat ylittävä vaikutus tulee ulottaa 14 §:n sopimuslisenssin.

Kantamme perustelut:

TekL 64 c §:ssä tulee viitata myös 14 §:n sopimuslisenssisäännökseen. Tämä on tarpeen jo sen vuoksi, että sopimuslisenssisäännöksellä voisi mahdollistaa korkeakoulujen tarpeet avoimen, rajoittamattomalle yleisölle tarkoitettujen verkkokurssien esim. MOOC:ien osalta. Avoimille verkkokursseille osallistuu opiskelijoita myös Suomen rajojen ulkopuolelta. DSM-direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa todetaan, että teosten ja muun suojatun aineiston käyttö annettuja kansallisia säännöksiä noudattaen katsotaan tapahtuvaksi yksinomaan siinä jäsenvaltiossa, johon oppilaitos on sijoittautunut. 5 artiklan mukaiset käyttötarpeet saadaan toteuttaa myös sopimuslisenssillä, joten myös rajat ylittävä vaikutus kattaa sopimuslisenssin. Tämä on toteutettu näin myös Ruotsissa (esitetty 61 c §).

4. Kysymyksiä kulttuuriperinnön säilyttämisestä (TekL 16.1 §, 16 d ja 16 e §, DSM-direktiivin 6 artikla)

Tekijänoikeuslain 16 §:n 1 momentissa säädettäisiin yleisölle avoimen yleishyödyllisen kirjaston, arkiston tai museon oikeudesta valmistaa kappaleita omissa kokoelmissaan olevasta teoksesta kulttuuriperinnön säilyttämistä varten. Nykyistä 16 d ja 16 e §:ää muutettaisiin niin, että valtioneuvoston asetuksen sijasta arkistoja, kirjastoja ja museoita koskevien säännösten organisatorisesta soveltamisalasta säädettäisiin jatkossa tyhjentävästi 16 e §:ssä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

5.1. Yleisiä kysymyksiä, jotka liittyvät kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöön kulttuuriperintölaitoksissa

a. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käytöstä kulttuuriperintölaitoksissa säädettäisiin 16 g – 16 j §:ssä. Käytön piiriin voisi kuulua ainoastaan kulttuuriperintölaitosten kokoelmiin kuuluvia teoksia. Valmistelussa on lähdetty siitä, että direktiivin salliman ”kaupallisesta jakelusta poistuneen teoksen (tai teosjoukon)” käytön tavoitteena on varmistaa, että sopimuslisenssin tai tekijänoikeuden rajoituksen nojalla tapahtuvalla käytöllä ei olisi merkittäviä kielteisiä vaikutuksia teosten kaupallisiin markkinoihin. Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miten direktiivin käsite tulisi ymmärtää?

-

b. Ehdotetun 16 g §:n mukaan kulttuuriperintölaitoksen kokoelmissa olevan teoksen tai teosten joukon saisi sopimuslisenssin nojalla saattaa yleisön saataviin maantieteelliset rajat ylittävästi (64 d §). Yhdyttekö

siihen, että on tarkoituksenmukaista, että yhteishallinnointiorganisaatio tekee arvioinnin siitä, voidaanko käyttöluva teokseen myöntää siten, ettei sillä olisi haitallista vaikutusta käyttöluvan kohteena olevan teosjoukon kaupallisiin markkinoihin? Jos ette, kenen tulisi tehdä tämä arvio ja millä perustein arvio tulee tehdä?

-

c. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttämisestä tekijänoikeuden rajoituksen nojalla eräissä tapauksissa säädettäisiin 16 h §:ssä. Pykälässä asetetaan tietyt kriteerit, joiden täyttyessä teoksen voidaan katsoa poistuneen kaupallisesta jakelusta, ellei tiedossa ole, että teos on edelleen kaupallisessa jakelussa. Kriteerien tavoitteena on helpottaa sen arvioimista, milloin teoksen voidaan (yleensä) katsoa poistuneen kaupallisesta jakelusta. Onko säännöksistä apua sen arvioimisessa, millä edellytyksin teoksia saa käyttää tekijänoikeuden rajoituksen nojalla?

-

d. Ehdotetun 16 j §:n mukaan pääasiallinen vastuu tietojen ilmoittamisesta Euroopan immateriaalioikeusvirastoon olisi kulttuuriperintölaitoksilla. Kielto-oikeuden käyttämisestä voisi ilmoittaa myös yhteishallinnointiorganisaatio. Ehdotukseen ei sisälly säännöksiä ns. yhteyspisteestä (Contact Point), joka päättäisi, mitkä organisaatiot voivat käyttää Euroopan immateriaalioikeusviraston kaupallisesta jakelusta poistuneita teoksia koskevaa tietokantaa. Tarvitaanko Suomessa tällaista yhteyspistettä ja jos tarvitaan, minkä tahon tulisi hoitaa tehtävä?

-

5.2. Tarkemmat pykäläkohtaiset kannat TekL 16 g - 16 j sekä 64 d §:stä

a. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttäminen sopimuslisenssin nojalla (TekL 16 g §)

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

b. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttäminen rajoituksen nojalla eräissä tilanteissa (TekL 16 h)

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

c. Kielto-oikeuden käyttäminen (TekL 16 i §)

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

d. Kaupallisesta jakelusta poistuneiden teosten käyttöä koskevien tietojen rekisteröinti (TekL 16 j §)

-
Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-
6. Kysymyksiä sopimuslisenssijärjestelmästä (TekL 26 §, DSM-direktiivin 12 artikla)

a. DSM-direktiivin 12 artiklassa annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus säätää vaikutukseltaan laajennetusta kollektiivisesta lisensioinnista. Suomessa hyödynnettäisiin tämä kansallinen liikkumavara säilyttämällä tekijänoikeuslain 26 §:ssä säädetty sopimuslisenssijärjestelmä. Pykälää ehdotetaan kuitenkin direktiivin perusteella tarkennettavaksi. Samassa yhteydessä tehtäisiin eräitä teknisiä ja rakenteellisia muutoksia pykälään. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme sellaisenaan

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdymme tässä Kopioston kantaan:

Kopioston kanta: kannatamme sellaisenaan

Kantamme perustelut:

Lakiehdotus on sellaisenaan hyväksyttävissä, mutta sitä koskevissa esitysluonnoksen perusteluissa on sen sijaan kohtia, jotka muuttavat sopimuslisenssiä koskevaa tulkintalinjaa niin radikaalisti, että ne ovat mielestämme harhaanjohtavia, tarpeettomia ja vaillinaisesti perusteltuina ne tulisi poistaa.

Esitysluonnoksen sivulla 19 oleva kuvaus sopimuslisenssin, tekijänoikeuden rajoituksen ja oikeudenhaltijan kielto-oikeuden suhteesta toisiinsa tulee poistaa. Sopimuslisenssi ei vallitsevan eurooppalaisen käsityksen mukaan ole rajoitus, vaikka kielto-oikeutta ei olisikaan tai se on rajoitettu (esim. TV-ohjelmien verkkotallennuspalvelu TekL 25 I §). Kyseessä on oikeuksien hallinnoinnin muoto, jolla on omat erityispiirteensä. Vaikka kielto-oikeus joissakin kohdin puuttuu, sopimusvapauden elementit ovat niin vahvoja, ettei ole ensinkään perusteltua kuvata sopimuslisenssiä rajoitukseksi. Direktiivi ei mielestämme tällaista tulkintaa

b. DSM-direktiivin 12 artiklan 3 kohdan a-alakohdassa edellytetään yhteishallinnointiorganisaation olevan valtuutustensa perusteella riittävän edustava lisenssin kohteena olevien teosten oikeudenhaltijoiden ja oikeuksien suhteen. Miten riittävä edustavuus varmistetaan, ja miten sitä tulisi arvioida sopimuslisenssiorganisaation hyväksymisen yhteydessä?

Sopimuslisenssijärjestön hyväksymistilanteet vaihtelevat voimakkaasti eikä ole tarkoituksenmukaista säätää mekanistisia tai liian sitovia ennako-ohjeita. Ehdotuksessa käytetty edustavuuden kriteeristö; ”riittävä edustus nimenomaisten kirjallisten valtakirjojen perusteella Suomessa

käytettyjen teosten tietyn alan tekijöiden osalta sopimuksen kohteena olevan teostyyppin ja oikeuksien alueella” antaa ministeriölle hyvät puitteet käyttää harkintaansa järjestöjä hyväksyessään. Ei ole tarkoituksenmukais-ta sitoa ministeriön käsiä tarpeettomasti ennalta lisäämällä lakiin tai perusteluihinkaan asiaa koske-vaan ohjeistusta, jonka käyttökelpoisuutta on ennalta jokseenkin mahdoton arvioida.

c. Olennaisimmat muutokset 26 §:ssä koskisivat direktiivin 12 artiklan mukaista velvoitetta tiedottaa tekijöille sopimuslisensseistä, tekijän oikeudesta hakea korvausta sekä kielto-oikeuden käyttämisestä. Ehdotus perustuu siihen, että yhteishallinnointiorganisaatiot itse esittävät suunnitelman siitä, miten tekijöille (ja erityisesti ns. ”ulkopuolisille tekijöille”) tiedotetaan direktiivin edellyttämistä asioita. Näin tarvittavat toimenpiteet pysyisivät oikeasuhtaisina tekijöiden etua ajatellen. Onko tämä lähtökohta perusteltu, vai tulisiko tiedottamisesta säätää tarkemmin laissa ns. ”ulkopuolisten tekijöiden” oikeuksien turvaamiseksi? Jos pitäisi säätää tarkemmin, mitä velvoitteita tulisi asettaa?

7.1. Alkuperäinen lähetystoiminta

Pykäliin ehdotetaan muutoksia, joiden tavoitteena on selkeyttää nykyisiä, varsin vaikeaselkoisina pidettyjä säännöksiä. Lisäksi ehdotuksella pantaisiin täytäntöön verkkolähetysdirektiiviä siten, että 25 f §:ssä alkuperäiseen lähetystoimintaan rinnastettaisiin lähettäjäyritysten verkko-oheispalvelut (esim. YLE Arena) ja 64 b §:ään tehtävällä muutoksella varmistettaisiin, että alkuperäiseen lähetystoimintaan hankitut oikeudet kattavat myös radiolähetysten sekä television uutis- ja ajankohtaisohjelmien lähettämisen EU:n alueella, ellei toisin ole sovittu. Verkkolähetysdirektiivin 8 artiklan säännökset, jotka koskevat oikeuksien hankkimista silloin, kun lähettäjäyritys ei oman toimintansa puitteissa itse lainkaan lähetä lähetystä, vaan sen tekee jakelijayritys, ehdotetaan sisällytettäväksi alkuperäistä lähetystoimintaa koskevaan 25 f §:ään. Direktiivi mahdollistaa sen, että tällaisissa tapauksissa voidaan nojautua samankaltaiseen lisensointimalliin kuin edelleenlähetyksen yhteydessä. Valmistelussa on arvioitu, että Suomessa ei esiinny direktiivin 8 artiklassa tarkoitettuja tilanteita, eikä siten ole pidetty tarpeellisena käyttää hyväksi direktiivin tarjoamaa mahdollisuutta, että tarvittavia oikeuksia voitaisiin hankkia pakollista kollektiivista hallinnointia koskevan sääntelyn perusteella yhteishallinnointiorganisaatiolta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

7.2. Radio- ja televisio-ohjelmien edelleenlähettäminen

Tekijänoikeuslain 25 h §:ssä säädetään radio- ja televisiolähetysten samanaikaisesta ja muuttamattomasta edelleenlähettämisestä. Säännöksillä virtaviivaistetaan lisensointimarkkinoiden toimintaa tilanteessa, jossa oikeuksien hankkiminen voisi muuten olla haastavaa. Ehdotetuilla säännöksillä pantaisiin täytäntöön verkkolähetysdirektiivin säännökset ja selkeytettäisiin edelleenlähettämistä koskevia säännöksiä. Lisäksi ehdotetaan, että myös lähettäjäyritysten verkko-oheispalveluiden edelleen lähettäminen olisi mahdollista hankkimalla tarvittavat oikeudet yhteishallinnointiorganisaatiolta sekä edellyttäen, että myös

lähettäjäyrittäjien suostumus on saatu. Taustalla on se, että verkko-oheispalveluihin usein estetään pääsy asettamalla teknisiä esteitä, ns. maarajoituksia. Esimerkiksi Ruotsin SVT:n kanavien edelleenlähettämiseen on mahdollista hankkia oikeuksia keskitetysti, mutta tämä ei ole koskenut SVT:n verkko-oheispalveluita. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

8.1. Tekijän korvausoikeus ja korvausten kohtuullistaminen

Esitys sisältää muutoksia tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden aseman parantamiseksi hyödyntämissopimuksissa. DSM-direktiivin 18 artiklassa säädetään yleisestä periaatteesta, jonka mukaan tekijä tai esittävä taiteilija on oikeutettu asianmukaiseen korvaukseen teosten kaupallisesta hyödyntämisestä, ja 20 artiklassa korvausta koskevan sopimusehdon sovittelusta muuttuneista olosuhteista johtuen. Voimassa olevan tekijänoikeuslain 29 §:ssä säädetään (direktiiviä laajemmin) kohtuuttoman sopimusehdon sovittelusta, ja pykälän perusteella on mahdollista kohtuullistaa niin alun perin kohtuutonta sopimusehtoa kuin reagoida muuttuneista olosuhteista johtuvaan kohtuullistamistarpeeseen. Näin ollen ehdotetaan vain huomioon otettavien kriteerien laajentamista vastaamaan paremmin direktiivissä lueteltuja arviointikriteerejä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdyimme tässä Tekijäfoorummin kantaan:

o Vastustamme

Yleistä

Kysymyksenasettelussa viitattu, vuonna 2015 voimaan tullut tekijänoikeuslain 29 § koskee kohtuuttoman sopimusehdon sovittelua teoksen alkuperäisen tekijän luovuttaessa oikeuksiaan edelleen. Toisin kuin kysymyksenasettelussa annetaan ymmärtää, ei kyseinen sovittelusäännös tarkoita, että asianmukaisen ja oikeasuhtaisen korvauksen periaate olisi Suomessa lain tasoisena voimassa, vaikka 29 § mahdollistaakin myös luovutuksesta maksettavan korvauksen sovitteluun. Tekijänoikeuslaista puuttuu tällä hetkellä säännös, joka turvaisi korvauksen kohtuullisuutta jo alun perin (vs. jälkiperäisesti toteutettava sopimusehdon sovittelu).

Luonnoksessa ei ole arvioitu millään tavalla nykytilaa sen suhteen, toteutuuko ns. kohtuullisen korvauksen periaate Suomessa. Tietoa asiasta olisi ollut saatavilla runsaasti.

Tekijät ja esiintyvät taiteilijat ovat usein heikommassa neuvotteluasemassa sopimuksia tehdessään. Tämä tuli esiin jo vuonna 2014 tekijänoikeuslakia muutettaessa (ks. esim. Riku Neuvosen selvitys). Muutoslain esitöissä (HE 181/2014, s. 46) todetaan, että ”lausuntojen pohjalta muutettu esitys antaa mahdollisuuden tekijänoikeuslalla tapahtuvaan neuvottelukulttuurin muutokseen, jota opetus- ja kulttuuriministeriö seuraa”. Lisäksi esityksessä todetaan seuraavaa: ”laajemmat nykyistä oikeustilaa muuttavat säännökset tulisivat harkittaviksi, jos nyt ehdotettavat säännökset eivät tuo toivottua muutosta”.

Eri taiteenalojen korvauskäytännöt on nostettu esiin myös vuoden 2019 hallitusohjelmakirjauksessa. Kirjauksen mukaan ”minimikorvausten määrittelyistä eri taiteenaloilla korvauskäytäntöjen yhtenäistämiseksi selvitetään”.

Tilanne luovilla aloilla ei ole vuoden 2014 jälkeen parantunut, vaan tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden heikompaa neuvotteluasemaa käytetään edelleen hyväksi.

Nykytilan huolellinen arviointi suhteessa vuonna 2015 toteutuneisiin lainsäädännön muutoksiin olisi osoittanut, ettei 29 § muutettunakaan riitä toteuttamaan direktiivin vaatimusta asianmukaisen ja kohtuullisen korvauksen toteutumisesta. Valmistelua on tältä osin pidettävä vakavasti puutteellisena. Luonnos ei sisällä sellaisia muutoksia, jotka parantaisivat tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden asemaa hyödyntämissopimuksissa.

Oikeasuhtaisuuden käsite on myös määritelty luonnoksessa virheellisesti siten, että sen katsotaan tarkoittavan vain tekijän panosta suhteessa teoksen mahdollisiin muihin tekijöihin. Määritelmä ei perustu direktiiviin. Yksityiskohtaisissa perusteluissa käytetty esimerkki oikeasuhtaisuuden määrittelystä on tulkintaa liian voimakkaasti ohjaavana poistettava. Poistettava on myös pohdinta siitä, että jos teoksen luomiseen käytetystä ajasta on maksettu palkkaa, voisi kohtuullistaminen tulla kyseeseen vain, jos se on tehty osittain palkatta. Työsuhteessa tehdyn teoksen erilainen kohtelu ei perustu direktiiviin.

Luonnoksessa on viitattu tekijäjärjestöjen ehdotukseen, jonka mukaan tekijöiden asemaa sopimussuhteessa tulisi vahvistaa kollektiivisella sopimisella. Kollektiivinen sopiminen yhtenä mahdollisena mekanismina vahvistaa tekijöiden asemaa sopimussuhteissa on nimenomaisesti mainittu direktiivin johdantolauseessa 73. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi kollektiivinen sopiminen on yliolkaisesti tyrmätty väittämällä, että itsensäyöllistäjien kollektiivinen sopimusoikeus saattaisi olla kilpailuoikeuden vastaista, eikä tekijänoikeuslailla voida vahvistaa kilpailuoikeuden vastaisia menettelyjä.

Kuitenkin myös luonnoksessa todetaan, että esimerkiksi Saksassa on jo olemassa kollektiivisen sopimisen menettely turvaamassa tekijöiden neuvotteluasemaa. Itsensäyöllistäjien kollektiivinen sopiminen on mahdollista myös esimerkiksi Ruotsissa, Tanskassa, Norjassa ja Irlannissa.

Luonnoksessa ei ole myöskään millään tavalla viitattu tai perehdytty komission meneillään olevaan selvitykseen itsensäyöllistäjien kollektiivisesta neuvotteluoikeudesta. Selvityksen on tarkoitus valmistua vielä vuoden 2021 aikana. Todettakoon lisäksi, että EU:n ministeriöneuvosto on jo vuonna 2018 ilmaissut, ettei kilpailuoikeus ole este sille, että itsensäyöllistäjät neuvottelisivat työehdoistaan kollektiivisesti.

Pidämme esityksen valmistelua tältä osin täysin puutteellisena.

Tekijäfoorumien ehdotus

1. Lisätään tekijänoikeuslakiin uusi, asianmukaista ja oikeasuhtaista korvausta koskeva pykälä:

”Kun tekijät ja esittävät taiteilijat lisensoivat tai siirtävät yksinoikeutensa teostensa tai muun suojatun aineistonsa hyödyntämiseen, heillä on oikeus saada asianmukainen ja oikeasuhteinen korvaus.

Maksettu korvaus on sopimuksen tekohetkellä asianmukainen ja oikeasuhteinen, jos se on vähintään alalla yhteisesti laaditun suosituksen tai kollektiivisopimuksen mukainen. Tämä ei poista oikeutta lisäkorvaukseen artiklan 20 mukaisesti, mikäli kollektiivisesti ei ole sovittu hyödyntämisestä myöhemmin syntyneisiin tuloihin liittyvästä lisäkorvauksesta.”

2. Täydennetään tekijänoikeuslain voimassa olevaa 29 §:ää uudella, direktiivin artiklaa 20 vastaavalla momentilla:

”Tekijöillä ja esittäville taiteilijoilla tai heidän edustajillaan on oikeus vaatia asianmukainen ja sopiva lisäkorvaus osapuolelta, jonka kanssa he ovat tehneet sopimuksen oikeuksiensa hyödyntämisestä, tai tällaisen osapuolen oikeudenomistajilta, kun alun perin sovittu korvaus osoittautuu suhteettoman pieneksi verrattuna kaikkiin teosten tai esitysten hyödyntämisestä myöhemmin syntyneisiin merkityksellisiin tuloihin, ellei tästä ole olemassa sovellettavaa kollektiivisen sopimisen tuloksena tehtyä sopimusta, jossa määrätään vastaavasta mekanismista.”

Tekijäfoorumin ehdotuksen yksityiskohtaiset perustelut

1. Direktiivin 18 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tekijöillä ja esittäville taiteilijoilla on oikeus asianmukaiseen ja kohtuulliseen korvaukseen, kun he luovuttavat oikeuksiaan. Voimassa oleva tekijänoikeuslaki ei täytä direktiivin vaatimuksia. Esimerkiksi Ruotsissa on katsottu, että nimenomainen säännös tekijän ja esittävän taiteilijan oikeudesta kohtuulliseen korvaukseen on omiaan vahvistamaan tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden asemaa sopimusneuvotteluissa.

Kollektiivinen sopiminen on ainoa tehokas keino oikeuden toteuttamiseksi. Kollektiivinen sopiminen myös lisää ennakoitavuutta ja oikeusvarmuutta, edistäisi hyvää vuoropuhelua, lisää keskinäistä luottamusta, vähentäisi osapuolten transaktiokustannuksia, edesauttaisi selkeiden ja tasapainoisten käytäntöjen muodostumista ja mahdollistaisi eri sektoreiden erityispiirteiden ja kehityksen huomioimisen mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla.

2. Nykyinen tekijänoikeuslaki ei sisällöllisesti vastaa direktiivin 20 artiklaa.

8.2. Tekijän oikeus selvitykseen teosten kaupallisesta hyödyntämisestä

Ehdotetun tekijänoikeuslain 30 §:n tarkoituksena on turvata tekijälle mahdollisuus saada tietoa teoksen kaupallisesta hyödyntämisestä. Kysymys on uudesta, pakottavasta säännöksestä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdymme tässä Tekijäfoorumin kantaan:

o Vastustamme

Tekijäfoorumi vastustaa ehdotusta avoimuusperiaatteen (19 art) implementoinniksi. Ehdotus ei ole direktiivin mukainen. Ehdotuksessa on useita selkeitä puutteita direktiivin sisältöön ja sanamuotoon verrattuna. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tekijät ja esittävät taiteilijat saavat säännöllisesti ajantasaisia, merkityksellisiä ja kattavia tietoja teostensa ja esitystensä käytöstä ja siitä syntyneistä tuloista.

Sen sijaan, että tekijän ja esittävän taiteilijan sopimuskumppanilla olisi direktiivin mukaisesti vahva velvollisuus raportoida teoksen kaikki hyödyntäminen ja saadut tulot, ehdotettu 30 § on listaus epämääräisen ”hyvä tavan” -perusteista, joilla tekijän ja esittävän taiteilijan sopimuskumppani voi käytännössä välttää raportoinnin. Avoimuusvelvoite on esitetty lakitekstiin yleislausekkeena, joka ei tarjoa selvyyttä uusista velvoitteista. Lakiteksti ei myöskään kannusta osapuolia sopimaan noudatettavista menettelytavoista kollektiivisesti.

Lisäksi 2 mom. käytännössä kumoo koko raportointivelvollisuuden työsuhteisten osalta.

Säädösehdotus on myös vakavasti puutteellinen. Ehdotuksesta puuttuvat seuraavat direktiivin kohdat ja edellytykset kokonaan:

1. Ehdotuksessa selvitysvelvollisuus koskee ainoastaan kaupallista hyödyntämistä, josta on tullut tuloja. Direktiivin mukaan raportointivelvollisuus koskee kaikkea hyödyntämistä. Tekijöille ja esittäville taiteilijoille on olennaista saada tietoa teostensa kaikenlaisesta hyödyntämisestä.
2. Ehdotuksesta puuttuu direktiivin edellyttämä tietojensaantioikeus ”vähintään kerran vuodessa”. Ehdotus jättää tämän täysin auki ja riippuvaiseksi epämääräisestä hyvästä tavasta.
3. Direktiivin mukaan raportioijalle aiheutuva hallinnollinen taakka ei poista raportointivelvollisuutta, vaan ainoastaan kohtuullistaa raportin sisältöä. Ehdotuksessa hallinnollinen taakka on peruste, jolla raportointivelvollisuus voidaan välttää kokonaan, varsinkin kun hallinnollinen taakka verrataan tekijän saamaan korvaukseen.
4. Direktiivin mukaan tekijän panosta ei oteta huomioon, mikäli tiedot pyydetään korvauksen kohtuullistamista varten. Ehdotuksesta on unohtunut kokonaan direktiivin 19 art. 4 kohta eli se, että raportointivelvoite on aina, kun tekijä tai esiintyvä taiteilija pyytää tiedot korvauksen kohtuullisuuden tarkistamista varten.
5. Ehdotuksesta puuttuu selkeä maininta ja perustelut siitä, että oikeus saada selvitys koskee sellaisenaan myös esiintyviä taiteilijoita. Pelkkä pykäläviittaus 45 §:ssä ilman selkeitä perusteluja on omiaan aiheuttamaan turhia tulkinta- ja epäselvyytilanteita.

30 §:n 2 momentti tulee sellaisenaan kokonaan poistaa ehdotuksesta. Ehdotus ei ole direktiivin mukainen. Ehdotettu momentti perusteluineen käytännössä poistaa direktiivissä säädetyn raportointivelvollisuuden tilanteissa, joissa teos on luotu työsuhteessa. Direktiivi ei anna valtioille liikkumavaraa siitä, että raportointivelvollisuudesta voitaisiin poiketa tekijän tai esittävän taiteilijan sopimussuhteen luonteen perusteella.

30 §:n 4 momentti tulee poistaa myös kokonaan. Ehdotuksella on tältä osin laajennettu perusteettomasti tekijän ja esittävän taiteilijan salassapitovelvoitetta ja samalla rajoitettu tietojen

käyttömahdollisuutta. Rajoitus tietojen säilyttämisestä on keinotekoinen. Tekijänoikeuslaissa ei tule rajoittavasti säätää asioista, joista on säädetty jo muualla lainsäädännössä.

Salassapidosta säätäminen ei myöskään tarkoita, että säädöksellä olisi pantu täytäntöön myös DSM-direktiivin 20 artikla. Tältä osin ehdotuksen perusteluissa on selkeä virhe.

Edellä mainitun johdosta ehdotus ei vastaa DSM-direktiivin 19 artiklaa ja se tulee kirjoittaa perusteluineen uudestaan.

Tekijäfoorumien ehdotus:

Korvataan ehdotettu 30 § seuraavasti:

Avoimuusvelvoite

”Tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden on oikeus saada säännöllisesti, vähintään kerran vuodessa, ja kunkin alan erityispiirteet huomioon ottaen ajantasaiset, merkitykselliset ja kattavat tiedot teostensa ja esitystensä hyödyntämisestä osapuolilta, joille he ovat lisensoineet tai siirtäneet oikeutensa, tai luovutuksensaajiltaan tai alilisenssinsaajilta, varsinkin hyödyntämistapojen, kaikkien syntyneiden tulojen ja maksettavan korvauksen osalta. Tiedot ovat ajantasaisia, merkityksellisiä ja kattavia, jos ne ovat vähintään alalla yhteisesti laaditun suosituksen tai kollektiivisopimuksen mukaisia.”

Yksityiskohtaiset perustelut ehdotukselle:

Avoimuusvelvoite tulee kirjata pakottavassa muodossa tekijänoikeuslakiin. Avoimuusvelvoitteen tulee olla kattava, joten ei tule säätää mahdollisuudesta poiketa avoimuusvelvoitteesta hallinnollisen taakan tai tekijän/esittävän taitelijan panostuksen vähäisyyden perusteella.

Alakohtaiset erityispiirteet voidaan ottaa parhaiten huomioon kollektiivisopimuksin.

Monilla aloilla tekijät saavat puutteellisesti tai eivät ollenkaan tietoja teostensa hyödyntämisestä. Tietojen saanti on olennainen edellytys sille, että tekijät ja esittävät taiteilijat voivat arvioida korvauksen kohtuullisuutta ja käyttää 20 artiklan mukaista sopimuksen kohtuullistamismekanismia.

8.3. Tekijän oikeus perua oikeudenluovutus

Ehdotetussa 31 §:ssä säädettäisiin tekijän oikeudesta perua oikeudenluovutus, mikäli teosta ei ole hyödynnetty laissa säädetyssä ajassa. Kysymys on pakottavasta säännöksestä, mistä johtuen nykyiset tahdonvaltaiset, teostyyppikohtaiset säännökset poistettaisiin tekijänoikeuslaista. Ainoana poikkeuksena olisivat elokuvateoksia koskevat säännökset, jotka säilyisivät ennallaan, mutta muuttuisivat pakottaviksi. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Vastustamme

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdymme tässä Tekijäfoorumien kantaan:

Ehdotettu ratkaisu perustuu vakavasti puutteelliseen tai olemattomaan nykytilan arviointiin ja täysin virheelliseen vaikutusarviointiin. Tämän takia sekä pykälä että sen perustelut on kirjoitettava kokonaan uusiksi.

Luonnoksen mukaan tekijällä olisi oikeus perua oikeudenluovutus, jos teosta ei ole julkaistu kolmen ja puolen vuoden kuluessa siitä, kun hän on täyttänyt sopimuksen ehdot. Vain elokuva-teosta koskevan sopimuksen purkamisesta säädettäisiin erikseen. Direktiivi edellyttää, että myös esittävillä taiteilijoilla on oikeus perua oikeudenluovutus. Tämä puuttuu ehdotuksesta kokonaan.

Luoviin aloihin kuuluvat toimialat ovat hyvin erilaisia. On täysin kestämätön ajatus, että eri aloille säädettäisiin laissa yhteinen määräaika. Ratkaisu ei huomioi alojen erityispiirteitä. Ehdotettu määräaika on täysin mielivaltaisen. Luonnoksessa ei kerrota lainkaan, mihin se perustuu.

Päinvastoin kuin luonnoksessa todetaan (s. 94), ratkaisu tosiasiallisesti heikentäisi eri tekijä-ryhmien asemaa. Ehdotus on räikeässä ristiriidassa esimerkiksi kirja-alan sopimuskäytännön ja myös nykyisen lain kanssa. Esimerkiksi kirjailijan kannalta olisi täysin kohtuutonta, jos hän joutuisi odottamaan uuden teoksen julkaisemista kolme ja puoli vuotta. Sama tilanne on musiikin-tekijällä, erityisesti singleä julkaistaessa. Kirja-alan sopimuskäytännön mukaan kirjailijalla on oikeus purkaa sopimus, jos kustantaja ei julkaise teosta 12–18 kuukauden kuluessa siitä, kun kirjailija on luovuttanut valmiin käsikirjoituksen. Nykyisen, kumottavaksi ehdotetun 34 §:n mukaan aikaraja on kaksi vuotta.

Luonnoksen mukaan tekijällä ei olisi oikeutta perua oikeudenluovutusta sen jälkeen, kun teos on kerran julkaistu. Ei edes silloin, kun teosta ei ole enää saatavilla. Julkaisemiselle ei ole asetettu minkäänlaisia määrällisiä tai laadullisia kriteereitä. On täysin kestämätön ajatus, että tekijä ei voisi saada oikeuksia takaisin missään tilanteessa ensijulkaisun jälkeen. Jälleen eri tekijäryhmien asema

heikkenisi nykyisestä. Esimerkiksi kirja-alan sopimuskäytäntö noudattelee fyysisten julkaisumuotojen osalta nykyistä, kumottavaksi ehdotettua 34 §:ää, jonka mukaan kirjailija voi purkaa sopimuksen, jos teos on myyty loppuun, eikä kustantaja vuoden kuluessa kirjailijan esit-tämästä pyynnöstä julkaise uutta painosta. Sähköisten julkaisumuotojen osalta käytännöt vaih-televat, mutta usein sovitaan, että tekijällä mahdollisuus irtisanoa sopimus tietyn määräajan jälkeen, tai jos teoksen myynti jää tietyltä ajalta alle tietyn euromäärän.

Tekijälle vähemmän haitalliset ratkaisut olisivat edelleen mahdollisia, mikäli niistä sovitaan nimenomaisesti osapuolten välillä. Ottaen kuitenkin huomioon tekijöiden heikko neuvotteluasema, on selvää, että ehdotuksella olisi vähintäänkin vahva, eri tekijäryhmien asemaa merkittävästi heikentävä ohjausvaikutus.

Tekijäfoorumi katsoo, että direktiivin vaatimukset ja tarkoitus voidaan toteuttaa parhaiten kirjoittamalla pykälä seuraavasti:

”Kun tekijä tai esittävä taiteilija on lisensoinut tai siirtänyt teosta tai muuta suojattua aineistoa koskevat oikeutensa, hänellä on oikeus peruuttaa lisenssi tai oikeuksien siirto kokonaan tai osittain ja pitää saamansa palkkio, jos teosta tai muuta suojattua aineistoa ei hyödynnetä alan erityispiirteet huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa aktiivisesti ja tehokkaasti. Hyödyntäminen on aktiivista ja tehokasta, jos se on vähintään alalla yhteisesti laaditun suosituksen tai kollektiivisopimuksen mukaista.”

Sähköisessä muodossa teoksia on helppo pitää saatavilla ja hyödyntää ainakin näennäisesti. Teosten hyödyntämiseen tulee liittää aktiivisuusvelvollisuus. Lainsäädännöllä ei saa mahdollistaa tilannetta, jossa teos on hyödyntämättä, tai sitä ei hyödynnetä aktiivisesti, mutta tekijän ei olisi mahdollista saada oikeuksiaan takaisin. Alakohtaiset erityispiirteet voidaan ottaa parhaiten huomioon kollektiivisella sopimisella. Tekijän oikeus pitää saamansa palkkio on tärkeää todeta lakitekstissä, pelkkä maininta perusteluissa ei riitä.

Luonnoksen mukaan työ- tai virkasuhteessa luodun teoksen osalta työnantajalle jäisi aina rinnakkainen oikeus käyttää teosta. Ehdotus on direktiivin vastainen. Toisin kuin perusteluissa mainitaan (s. 36–37), direktiivi ei jätä jäsenvaltioille tässä liikkumavaraa. Direktiivi ei mahdollista, että jäsenvaltio säätäisi kyseisen poikkeuksen tekijöiden ja esittävien peruuttamisoikeuteen. Jäsenvaltiot voivat säätää vain, että tekijät tai esittävät taiteilijat voivat halutessaan päättää sopimuksen yksinomaisen luonteen sen sijasta, että he peruuttaisivat lisenssin tai oikeuksien siirron (22 artiklan 2 kohta). Lisäksi jäsenvaltiot voivat säätää, että peruuttamisoikeudesta poikkeavat sopimusmääräykset ovat täytäntöönpanokelpoisia vain, jos ne perustuvat kollektiivisen sopimisen tuloksena tehtyyn sopimukseen (22 artiklan 5 kohta). Ehdotuksesta on täten välttämätöntä luopua.

8.4. Kustannussopimuksia koskevasta erityissäätelystä

Ehdotetussa 35 – 37 §:ssä säädettäisiin kustannussopimuksista. Säännöksiä on muutettu tavoitteena modernisoida voimassa olevia kustannussopimuksiin liittyviä säännöksiä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

8.5. Tekijän oikeus rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli

Ehdotetussa 38 §:ssä säädettäisiin tekijän oikeudesta rinnakkaistallentaa tieteellinen artikkeli. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

8.6. Esittävän taiteilijan yksinoikeuden laajentaminen

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tekijänoikeuslain 45 §:ää siten, että kuvatallenteelle tallennetun esityksen tekijänoikeudellinen suoja laajenisi vastaamaan lähtökohtaisesti äänitallenteelle tallennetun esityksen oikeuksia. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

8.7. Tekijänoikeuksista vapaista (public domain) teoksista otetut valokuvat (TekL 49 a §, DSM-direktiivin 14 artikla)

Valokuvaajan lähioikeutta ehdotetaan kavennettavaksi siten, että valokuva teoksesta, jonka suoja-aika on päättynyt, ei tulisi valokuvaajan lähioikeussuojan piiriin. Tavoitteena on varmistaa, että toisella suojamuodolla ei voida estää tekijänoikeudesta vapaiden (public domain) teosten käyttämistä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

9.1. "Lyhyet otteet"

DSM-direktiivin 15 artiklan mukaisesta lehtikustantajan lähioikeudesta säädettäisiin tekijänoikeuslain 50 §:ssä. Uudella lähioikeudella suojattaisiin lehtikustantajan oikeutta määrätä lehtijulkaisun saattamisesta yleisön saataviin tietoverkoissa tietoyhteiskuntapalvelun tarjoajan toimesta. Direktiivissä suojan kohde jää jokseenkin avoimeksi, ja suojan kohde on rekonstruoitu siten, että se mahdollisimman hyvin kattaisi

sellaiset käyttömuodot (käyttö uutisseuranta- ja uutiskoostepalveluissa), joita direktiivissä on tavoiteltu. Eräänä haasteena on kysymys siitä, miten tulisi suhtautua direktiivin säännökseen, jonka mukaan suojan piiriin eivät kuulu ”erittäin lyhyet otteet tai yksittäiset sanat”. Direktiivissä ei määritellä tarkkaa rajaa sille, minkälaiset otteet ovat sallittuja, eikä sellaista aseteta myöskään 50 §:ssä. Sen sijaan säännöksessä lähtökohtana on, että myös epäolennaisten otteiden toistuva käyttö voi loukata tekijänoikeutta, ja sen perusteella on ehdotettu sanamuotoa, joka vastaa nykyistä tietokantasuojaa (tietokantadirektiivissä on vastaavanlainen konstruktio, eli myös tietokannan epäolennaisten osien toistuva käyttö voi kuulua yksinoikeuden piiriin). Valmistelun aikana työpajoissa toivottiin, että ainakin otsikko olisi laissa säädetty ”vapaaksi”. Jos pidätte tarpeellisena, että laissa säädetään tietty sana- tai merkkimäärä, jonka käyttö olisi aina sallittua, niin minkä pituinen sana- tai merkkimäärän tulisi olla? Miten vastaavasti määriteltäisiin muiden suojan kohteiden (esim. valokuva tai audiovisuaalinen aineisto) osalta sallitun käytön määrä?

9.2. Lehden toisintaminen toisessa sanoma- tai aikakauslehdessä (voimassa oleva TekL 23 §)

Valmistelussa on arvioitu, että voimassa olevan TekL 23 §:n säilyttäminen ei ole mahdollista, sillä siinä on olennaisesti kysymys sanoma- tai aikakauslehden kilpailijan (toisen sanoma- tai aikakauslehden taholta, joka on samalla myös tietoyhteiskunnan palvelu) oikeudesta toisintaa sanoma- tai aikakauslehdessä julkaistu artikkeli, joka lienee lähtökohtaisesti laajempi kuin ”erittäin lyhyt ote tai yksittäiset sanat”. Yhdyttekö tähän arvioon? Jos ette, millä perusteella tulisi katsoa, että kilpaileva sanoma- tai aikakauslehti ei käytä hyväkseen sanoma- tai aikakauslehden tekemiä investointeja sisällöntuotantoon, jonka johdosta uutisartikkelin toisintaminen olisi sallittua suoraan lain nojalla, kun sen sijaan vastaavan pituisen otteen käyttäminen esimerkiksi uutiskooste- tai uutisseurantapalvelussa olisi kiellettyä?

9.3. Internetin hakupalvelut

Direktiivin 15 artiklassa tai sen esitöissä ei ole mainintaa siitä, että sanoma- ja aikakauslehden lähioikeudella olisi vaikutusta internetin hakupalveluihin (esim. Google hakupalvelu, Bing, Ecosia ym.). Lähtökohtaisesti voidaan katsoa, että direktiivillä ei ole tarkoitettu olevan vaikutusta hakupalveluiden toimintaan ja että direktiivissä olevaa viittausta siihen, että linkittäminen ei kuulu yksinoikeuden piiriin, voidaan tulkita samansuuntaisesti. Toisaalta direktiivissä ei nimenomaisesti myöskään suljeta pois tämänkaltaisia tietoyhteiskuntapalveluiden tarjoajia yksinoikeuden soveltamisalasta. Onko sanoma- tai aikakauslehden lähioikeussuojan yhteydessä tarpeen ottaa kantaa hakupalveluiden toimintaan? Jos on, miten asiaan tulisi ottaa kantaa esityksessä?

9.4. Tekijöiden osuus lehtikustantajan saamista korvauksista

Ehdotuksen (ja DSM-direktiivin) mukaan tekijällä on oikeus asianmukaiseen osuuteen lehtikustantajan saamista korvauksesta. Tulisiko tekijöiden osuutta määritellä tarkemmin laissa? Jos katsotte, että tekijöiden osuus korvauksesta tulee määritellä, tulisiko sen olla prosenttiosuus vai jotain muuta? Minkä suuruinen osuus?

9.5. Tarve sopimuslissenssisäännökselle tekijöiden korvausosuuden hoitamiseksi

Sanoma- ja aikakauslehdet sisältävät suuren määrän eri aineistoja. Jotta lehtikustantajat välttyisivät neuvottelemasta kunkin tekijänoikeuden haltijan kanssa erikseen asianmukaisista korvauksista, voi olla molemmille osapuolille helpompaa, että asia hoidettaisiin sopimuslissenssisäännöksellä joka mahdollistaisi sen, että lehtikustantaja voisi neuvotella yhteishallinnointiorganisaation kanssa keskitetysti korvausosuudesta ja korvaukset tilitettäisiin organisaation kautta tekijänoikeuden haltijoille. Pitäisikö lakiehdotukseen lisätä asiaa koskeva sopimuslissenssisäännös? Voitte halutessanne perustella kantaanne lyhyesti vastauksenne yhteydessä.

-

Jos yllä oleva vastauskenttä loppui kesken, voitte jatkaa tässä.

-

9.6. Sanoma- tai aikakauslehden lähioikeussuoja - arvio ehdotetusta TekL 50 §:stä kokonaisuudessaan

Arvioikaa nyt ratkaisua kokonaisuudessaan. Mikä on kantaanne ehdotettuun ratkaisuun?

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja tai muutosehdotuksia

Yhdymme tässä kohdassa Kopioston kantaan:

Kopioston kanta: kannatamme muutettuna

Kantamme perustelut:

Kannatamme esitettyä sanoma- ja aikakauslehden uutta ehdotettua lähioikeussuojaa.

Ehdotamme lisäksi lehtikustantajan lähioikeuden ja lehtijulkaisuihin sisältyvien teosten lisensoinnin tukemiseksi säädettäväksi tavanomaisen erillisen sopimuslissenssisäännöksen. Sopimuslissenssin tulee kattaa myös kustantajan lähioikeussuojan piirissä olevien julkaisujen yksittäisten teosten tai muun suojan haltijan tekijänoikeuslain mukaiset oikeudet. Mikäli käyttäjälle tarjottava lisenssi koskisi vain lehtikustantajan lähioikeutta, voidaan uutta sopimuslissenssiä soveltaa siinä lissenssipimuksessa vain tämän oikeuden osalta.

Vaikka sopimuslissenssin vaikutus ulottuisi vain Suomeen, valtuutusten osalta sopimus voisi ulottua myös Suomen rajojen ulkopuolelle. Suomalaisten lehtien päämarkkina on Suomi, sopimuslissenssistä olisi tässä joka tapauksessa hyötyä lisensoinnin apuna.

Hallituksen esityksen luonnoksessa on sivulla 46 todettu, että lähioikeudella ei ole vaikutusta yksityiseen ja eikaupalliseen tiedonvälitykseen, kuten esimerkiksi kansalaisten mahdollisuuksiin välittää uutisia sosiaalisessa mediassa. Väärinkäsitysten välttämiseksi perusteluihin on ehdottomasti lisättävä maininta siitä, että vaikka lähioikeus ei koske yksityistä tai ei-kaupallista tiedonvälitystä, muut tekijänoikeuslain mukaiset suojat ovat edelleen voimassa. Tältä osin yksityisten henkilöiden viestinnässä tulee edelleen hankkia tekijöiltä tai oikeudenhaltijoilta käyttö lupa teosten käyttöön esimerkiksi sosiaalisen median palvelussa, ellei käyttö voi perustua tekijänoikeuden rajoitussäännöksiin.

Lisäksi esitämme, että kustantajan lähioikeuden tulisi olla 6 a luvun soveltamisalan piirissä samalla tavalla kuin muutkin lähioikeuden suojan kohteet. Kaikkien alojen tulisi yhdenvertaisesti hyötyä 6 a luvun säännöksistä. Lisäksi kun otetaan huomioon jakamislustojen nopeasti kehittyvät markkinat ja monipuolistuvat palvelut, on lehtikustantajien lähioikeuden lisensoinnin kannalta välttämätöntä, että lähioikeutta ei suljeta verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuun ulkopuolelle.

10.1. Onko ratkaisussa riittävästi huomioitu eri perusoikeuksien välistä tasapainoa?

Verkkosisällönjakopalvelun tarjoajien vastuusta säädettäisiin tekijänoikeuslain uudessa 6 a luvussa. Sen mukaan verkkosisällönjakopalvelun tarjoaja olisi vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta, joka aiheutuu siitä, että sisällön tuottaja (direktiivissä käytetään ilmaisua ”käyttäjä”) on tallentanut palveluun aineistoa, joka loukkaa tekijänoikeutta. Palvelun tarjoaja ei kuitenkaan olisi vastuussa tekijänoikeuden loukkauksesta, jos palvelun tarjoaja on ryhtynyt asianmukaisiin ja oikeasuhtaisiin toimenpiteisiin luvan hankkimiseksi tekijältä tai estänyt tekijän tai tämän puolesta toimivan pyynnöstä pääsyn tekijänoikeutta loukkaavaan aineistoon. Direktiivin mukaisilla säännöksillä vahvistetaan tekijänoikeuden toimeenpanoa verkkosisällönjakopalveluissa ja tekijän mahdollisuutta määrätä teoksestaan. Direktiivin vaatimusten mukaisesti säädettäisiin siitä, miten tulisi välttää sitä, että estetään pääsy tekijänoikeutta loukkaamattomaan aineistoon, sekä keinoista, joilla direktiivin vaatimusten mukaisesti parannetaan sisällön tuottajien oikeusturvaa. Direktiivin sääntely on hyvin perusoikeusherkkää ja direktiivin toimeenpanossa on otettava huomioon tekijöiden omistusoikeus, palvelun tarjoajien elinkeinovapaus ja sisällön tuottajien sananvapaus. Direktiivin toimeenpanossa on pyritty perusoikeusmyönteiseen ja eri perusoikeuksien välistä tasapainoa huomioivaan täytäntöönpanoon. Onko tässä tavoitteessa onnistuttu yleisellä tasolla? Ellei, millä perusteella katsotte, että ehdotettu sääntely on perusoikeuksien vastainen?

-

Tässä voitte perustella tarkemmin. Perustelkaa mielellään viittaamalla siihen perustuslakivaliokunnan, EU-tuomioistuimen tai Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisuun, johon tukeudutte. Kertokaa myös, miten esitystä tulee mielestänne korjata, ja perustelkaa muutosehdotukset perusoikeuksien toteutumisen kannalta.

-

10.2. Sananvapautta koskevien tekijänoikeuden rajoitusten vahvistaminen (uusi TekL 23 §)

Ehdotetussa uudessa 23 §:ssä säädettäisiin oikeudesta käyttää teosta toisessa teoksessa, eli tarkemmin sanottuna mahdollisuudesta käyttää teosta karikatyyrissä, parodiassa ja pastississa sekä teoksen satunnaisesta sisällyttämisestä toiseen teokseen. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

Kannatamme muutettuna

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

Yhdymme Kopioston kantaan:

Kopioston kanta: kannatamme ensisijassa 23 §:n poistamista, toissijaisesti kannatamme muutettuna

- DSM-direktiivin 17 artiklan 7 kohta ei edellytä uusia rajoitussäännöksiä kansalliseen lakiin. Suomessa nämä on jo mahdollistettu olemassa olevilla rajoitussäännöksillä.
- Ehdotettu 23 §:n 2 momentti (teoksen satunnainen sisällyttäminen) ei ole 17 artiklan 7 kohdan edellyttämä poikkeus. Tämä uusi rajoitus tulee poistaa esityksestä.
- Mikäli katsotaan tarpeelliseksi säätää parodiaa, karikatyyriä ja pastissia koskeva uusi rajoitussäännös, tulee lain perusteluissa todeta, että karikatyyrissä, parodiassa ja pastississa tulee aina huomioida tekijän moraaliset oikeudet sekä henkilöiden yksityisyyden ja kunnian suoja. Hyvän tavan vastaisena voidaan pitää henkilöä loukkaavia tai tekijän kunniaa (respektioikeuksia) loukkaavaa parodiaa, pastissia, karikatyyriä tai meemiä.
- Parodian käsitettä ei voida laajentaa yleisesti kattamaan kaikenlaisia meemejä. Ollakseen sallittu parodiapoikkeuksen nojalla, tulee meemin olla parodialuonteinen.

Kantamme perustelut:

DSM-direktiivin 17 artiklan 7 kohta ei edellytä uusien rajoitussäännösten säätämistä kansalliseen lakiin. 17 artiklan 7 kohdassa todetaan, että jäsenvaltion on varmistettava, että käyttäjät voivat käyttää lainauksia, arvostelua, selostusta sekä teosten käyttöä parodiassa, karikatyyrissä tai pastississa ladatessaan sisällönjakopalveluihin käyttäjälähtöistä sisältöä. Suomessa nämä on jo mahdollistettu olemassa olevilla rajoitussäännöksillä.

Ehdotuksessa viitataan Euroopan parlamentin ja komission tiedotteeseen ja sen perusteella katsotaan, että meemit olisivat myös tämän rajoituksen piirissä. Vaikka sananvapaus on tärkeä perusoikeus, tulee rajoituksia säädettäessä ja niitä tulkittaessa huomioida kolmen kohdan testi sekä myös tekijöiden oikeudet. Rajoitussäännöksiä tulee aina tulkita suppeasti. Parodian

käsitettä ei voida laajentaa yleisesti kattamaan kaikenlaisia meemejä. Ollakseen sallittu parodiapoikkeuksen nojalla, tulee meemin olla parodialuonteinen. EUTI:n tuomioistuimien on todennut Deckmyn -asiassa, että parodian olennaisia tunnusmerkkejä ovat, että siinä viitataan olemassa olevaan teokseen, mutta poiketaan siitä havaittavissa olevalla tavalla ja toisaalta se on huumorin tai pilailun ilmentymä. Meemin tulee myös täyttää nämä parodian tunnusmerkit, jotta se voisi olla rajoituksen sallima. Tämä tulee selkeästi mainita myös lain perusteluissa, mikäli parodiapoikkeus säädetään tekijänoikeuslakiiimme.

Lain perusteluissa tulee todeta, että karikatyyrissä, parodiassa ja pastississa (ja meemeissä) tulee aina huomioida tekijän moraaliset oikeudet sekä henkilöiden yksityisyyden ja kunnian suoja. Hyvän tavan vastaisena voidaan pitää henkilöä loukkaavia tai tekijän kunniaa (respektioikeuksia) loukkaavaa parodiaa, pastissia, karikatyyriä tai meemiä. Pastissin osalta on todettava perusteluissa, että taidejäljennöksiäkään ei voida pitää hyvän tavan mukaisena pastissina.

Satunnainen sisällyttäminen ei liity lainaukseen, arvosteluun ja selostukseen, kuten luonnoksen s. 25 viimeisessä lauseessa todetaan. DSM-direktiivin 17 artiklan 7 kohdan a-alakohdassa mainitut ”lainaukset, arvostelu ja selostus” vastaavat selvästi siteeraus-oikeutta, joka meillä Suomen tekijänoikeuslaissa on jo laissa (22 § ja 25 §). Tämän lisäksi tähän direktiivin kohtaan liittyviä rajoitussäännöksiä ovat myös TekL nykyinen 23 §, 25 b § ja 25 c §. Uutta rajoitussäännöstä ei ole tarpeen säätää. Rajoitussäännöksiä ei koskaan tule tulkita laajentavasti. Tämä on myös direktiivien rajoitusten ja poikkeusten tulkintaperiaate. Ehdotettu 23 § 2 momentti ei sisälly lainkaan direktiivin 17 artiklan 7 kohdan a eikä b kohtiin. Tällainen rajoitus on tarpeeton säätää. Ehdotettu 23 §:n 2 momentti tulee poistaa. DSM-direktiivi eikä tietoyhteiskuntadirektiivi ei edellytä tällaisen rajoituksen säätämistä kansalliseen lakiin.

Ehdotettu 23 § 2 momentti tulee ensisijaisesti poistaa. Jos säännöstä jostain syystä ei poistettaisi, tulee esitöissä selkeästi todeta, että teoksen satunnaista sisällyttämistä ei ole teoksen hyödyntäminen omassa teoksessa tai luomisessa.

Luonnoksen s. 83 viitataan virheellisesti nykyisen lain 25 §:n 2 momentin sisältöön. Kyseinen säännös koskee taideteosten, ei teosten, sisällyttämistä valokuvaan, elokuvaan tai televisio-ohjelmaan, jos toisintamisella on toisarvoinen merkitys.

Parodia, karikatyyri ja pastissi eivät ole selkeitä, suomen kielen mukaisia ilmaisuja. Näille pitäisi löytää yleistajuisemmat ilmaisut, joita lakia soveltavat kansalaiset ymmärtäisivät.

Myös s. 83 tulee todeta, että ehdotettu 23 § 2 momentti ei sisälly art 17 kohtaan 7.

10.3. Pykäläkohtaiset huomiot uudesta 6a luvusta

a. TekL 55 a §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuusta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

b. Ehdotetussa 55 b §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan tiedonantovelvoitteesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

c. Ehdotetussa 55 c §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan velvollisuudesta estää yleisön pääsy aineistoon. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

d. Ehdotetussa 55 d §:ssä säädettäisiin kiellosta esittää perusteettomia poistovaatimuksia. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

e. Ehdotetussa 55 e §:ssä säädettäisiin sisällön tuottajalle annettavasta ilmoituksesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

f. Ehdotetussa 55 f §:ssä säädettäisiin verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan velvollisuudesta tarjota keinoja erimielisyyksien selvittelyyn palvelussa. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

g. Ehdotetussa 55 g §:ssä säädettäisiin palauttamispyyntöä. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

h. Ehdotetussa 55 h §:ssä säädettäisiin tekijänoikeusriitalautakunnasta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun? Voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia vastauksenne yhteydessä.

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

i. Ehdotetussa 55 i §:ssä säädettäisiin asian käsittelystä tekijänoikeusriitalautakunnassa. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

j. Ehdotetussa 55 j §:ssä säädettäisiin tekijänoikeusriitalautakunnan ratkaisujen julkisuudesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

k. Ehdotetussa 55 k §:ssä säädettäisiin hyvityksestä ja vahingonkorvauksesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

l. Ehdotetussa 55 l §:ssä säädettäisiin hyvityksestä ja vahingonkorvauksesta. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

-

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

-

m. Ehdotetussa 55 m §:ssä säädettäisiin riitojen käsittelyä koskevista sopimusehdoista. Mikä on kantanne ehdotettuun ratkaisuun?

Tässä voitte perustella kantaanne ja esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja ja muutosehdotuksia

11.1. Neuvottelumekanismi (13 artikla)

DSM-direktiivin 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava mahdollisuus saada apua puolueettomalta elimeltä tai sovittelijalta sopimusneuvotteluissa audiovisuaalisten teosten saattamiseksi yleisön saataviin tilausvideopalveluissa. Valmistelussa on arvioitu, että lainsäädäntömme ei aseta esteitä sille, että osapuolet, joilla on lisensiointiin liittyviä vaikeuksia, voivat saada apua sopimukseen pääsemiseksi, esimerkiksi sovittelijoilta asianajajaliiton kautta tai Keskuskauppakamarin sovittelijoilta? Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miksi?

11.2. Kustantajan oikeus hyvityksiin (16 artikla)

DSM-direktiivin 16 artiklan mukaan jäsenvaltiot voivat säätää, että kustantajalla on oikeus osuuteen siirrettyjen oikeuksien nojalla maksetuista hyvityksistä. Tekijänoikeuslain 19 §:n mukaan tekijä ei voi luovuttaa toiselle oikeuttaan lainauskorvaukseen, eikä oikeus lainauskorvaukseen siirry kustantajalle kustannussopimuksen nojalla. Vastaavasti tekijänoikeuslain 26 a §:ssä säädettyä hyvitystä yksityisestä kopiointista maksetaan vain alkuperäisille oikeudenhaltijoille, eikä hyvitykseen ole subjektiivista oikeutta. Valokopiointia koskevan tekijänoikeuden rajoituksen nojalla kerättävät korvaukset maksetaan käytännössä yhteishallinnointiorganisaation tilityssäntöjen perusteella, mikä mahdollistaa myös korvausten maksamisen kustantajille. Valmistelussa nykytilannetta ei ole pidetty tarpeellisena muuttaa. Yhdyttekö tähän käsitykseen? Jos ette, miksi?

11.3. Vaihtoehtoinen riitojenratkaisumenettely (DSM-direktiivin 21 artikla)

DSM-direktiivin vaihtoehtoista riitojenratkaisumenettelyä koskevan 21 artiklan osalta ei ehdoteta muutoksia voimassaolevaan tekijänoikeussäätelyyn. Valmistelussa on katsottu, että nykyinen lainsäädäntö ei aseta esteitä vapaaehtoisten vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien käytölle ja sille, että tekijä tai esittävä taiteilija voisi valtuuttaa esimerkiksi tekijöitä tai esittäviä taiteilijoita edustavan organisaation toimimaan puolestaan myös vapaaehtoisessa vaihtoehtoisessa riidanratkaisussa, kuten välimiesmenettelyssä tai sovittelussa. Yhdyttekö tähän näkemykseen? Jos ette, miksi?

Emme yhdy tähän näkemykseen. Tuemme Tekijäfoorumin esitystä.

Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa on ylimalkaisesti sivuttu sivulla 40 direktiivin 21 artiklan asettamaa velvoitetta, joka koskee neuvottelu- ja riitojenratkaisujärjestelyjen toteuttamista.

Esitysluonnoksessa on puutteellisesti arvioitu vaihtoehtoisten riitojenratkaisumenettelyjen nykytilaa. Luonnoksessa ei ole esimerkiksi selvitetty sitä, ovatko tekijät käyttäneet riidoissaan sovittelua tai välimiesmenettelyä.

Hallituksen esitysluonnoksessa ei käsitellä direktiivin johdanto-osan kappaletta 79, joka edellyttää, että vaihtoehtoinen riidanratkaisu ei saa vaikuttaa osapuolten oikeuksiin saattaa asia tuomioistuimen ratkaistavaksi. Esitysluonnoksessa sivulla 40 ei mainita, että välimiesmenettely estää riidan ratkaisemisen tuomioistuimessa. Toisin kuin esitysluonnos antaa ymmärtää, välimiesmenettely ei siten täytä direktiivin asettamaa tavoitetta. Direktiivin 19 artiklan mukainen avoimuusvelvoite ja 20 artiklan mukainen sopimuksen kohtuullistamismekanismi tulee voida saattaa vaihtoehtoiseen riitojenratkaisumenettelyyn, joka ei vaikuttaisi osapuolten oikeuteen vaatia ja puolustaa oikeuksiaan tuomioistuimissa.

Direktiivissä tunnustetaan se tosiseikka, etteivät olemassa olevat riitojenratkaisumenettelyt ole toimivia tilanteessa, jossa tekijät ja esiintyvät taiteilijat ovat heikommassa asemassa. Direktiivin artikla 21 edellyttää kustannuksiltaan kohtuullista riitojenratkaisumenettelyä, johon tekijät, esittävät taiteilijat tai heidän puolestaan toimivat ovat kykeneviä saattamaan riidat. Toisin kuin Suomessa, Ruotsissa on tunnustettu tekijöiden lähtökohtaisesti heikompi asema riitojenratkaisumenettelyssä. Ruotsissa selvitetään tällä hetkellä erikseen tarvetta vaihtoehtoiseen riitojenratkaisuun tekijänoikeuden alalla.

Luonnoksessa on sinänsä tunnustettu matalan kynnyksen riitojenratkaisumenettelyn puute Suomessa ja ehdotetaan uuden tekijänoikeusriitalautakunnan perustamista. Valitettavasti puute on kuitenkin tunnustettu yksipuolisesti ja ainoastaan sisällön tuottajien osalta. Luonnoksessa tuodaan esille (s. 50): ”sisällön tuottajan kannalta erittäin merkityksellistä on oikaisusta ja palautuspyyntömenettelystä sekä mahdolliseen tuomioistuinkäsittelyyn liittyvä työmäärä ja kustannukset”. Koska vain sisällön tuottajien oikeusturva on tällä tavoin huomioitu, on esitysluonnos direktiivissä tavoitellun eri intressiryhmät huomioivan tasapainon vastainen.

Luonnoksessa ei ole selvitetty syitä, minkä vuoksi tekijät ovat haluttomia tuomioistuinkäsittelyihin. Kuten yksittäisillä sisällön tuottajilla, ei myöskään yksittäisillä tekijöillä ole taloudellisia tai työmäärään liittyviä resursseja saattaa riitoja tuomioistuinkäsittelyyn. Esitysluonnoksessa tunnustetaan, että yli 500 euron käsittelymaksu riita-asioissa voi olla merkittävä summa sisällön tuottajille. Useissa tutkimuksissa on tuotu esille, että tekijät ja esiintyvät taiteilijat eivät tule työllään toimeen ja tekijöiden ansiot ovat säännönmukaisesti pienet. Esimerkiksi kuvataiteilijoista peräti kolmasosa elää köyhyysrajan alapuolella (Lähde: Kaija Rensujeff, Taiteilijan asema 2010). Tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden euromääräiset intressit avoimuusvelvoitetta ja sopimuksen kohtuullistamista koskeissa asioissa ovat säännönmukaisesti pieniä suhteessa oikeudenkäynnin kuluriskiin.

Tekijät eivät uskalla saattaa riitojaan tuomioistuimeen, sillä pelkäävät sen vaikuttavan negatiivisesti uraan ja estävän töiden saamista. Tekijöiden haluttomuus riidanratkaisuun on tunnustettu Suomessa jo hallituksen esityksessä HE 181/2014 tekijänoikeuslain muuttamiseksi:

”Syynä nykyisen sovittelusäännöksen käytön vähäisyydelle on paitsi säännöksen yleisluontoisuus myös se, että tekijänoikeuden alalla tekijöiden on yleisesti vaikea puuttua yksittäisten sopimusehtojen kohtuuttomuuteen. Tämä on johtunut siitä, että tekijä voi epäkohtiin puuttuessaan

menettää tulevia työtilaisuuksia saman toimijan tai saman alan toimijoiden kanssa. Pienillä markkinoilla tekijät ovat riippuvaisia pääsääntöisesti kaikista tarjolla olevista työtilaisuuksista.”

Sovittelun kustannukset ovat moninkertaisia esitysluonnoksen nostamaan 500 euroon nähden. Esimerkiksi Kauppakamarin sovittelun hakemusmaksu on jo yksistään 1500 euroa. Esitysluonnoksessa ei ole kuitenkaan selvitetty tai tunnistettu vastaavalla tavalla käsittelymaksun merkitävyttä tekijöille ja esiintyville taiteilijoille. Pidämme esitysluonnosta tältä osin puutteellisena.

Hallituksen esitysluonnoksessa on myös sivuutettu direktiivin johdantokappaleen 78 mukainen tavoite riidanratkaisun toteuttamisesta siten, että tekijän tai tekijöiden henkilöllisyys salataan niin pitkäksi aikaa kuin mahdollista.

Esitysluonnoksessa ei ole onnistuttu säilyttämään sisällön tuottajien ja tekijöiden intressien välistä tasapainoa, vaan tasapaino on tältäkin osin keikahtanut yksipuolisesti: tekijöiden kohdalla on noudatettu minimi sääntelyn linjaa, kun taas sisällön tuottajien oikeusturvaa on parannettu huomattavasti.

Tekijäfoorumien ehdotus:

Yhdenvertaisen kohtelun ja oikeasuhtaisen tasapainon säilyttämiseksi myös tekijöille ja esittäville taiteilijoille tulee perustaa suositusluonteisia lausuntoja antava Opetus- ja kulttuuriministeriön alainen lautakunta, joka huomioi kuluriskin. Lautakunta käsittelee tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden riidat, jotka koskettavat direktiivin 19 artiklan mukaista avoimuusvelvoitetta ja 20 artiklan mukaista sopimuksen kohtuullistamismekanismia. Lautakunnassa sovittelu tapahtuisi lautakunnan puheenjohtajan johdolla. Mikäli sovintoa ei saataisi aikaan, asia siirtyisi koko lautakunnan käsiteltäväksi. Lautakunnan kokoonpanossa olisi riidan osapuolia edustavat tahot sekä yksi riippumaton asiantuntija. Lautakunnan antamien lausuntojen tulisi olla julkisia edistämällä hyvien käytäntöjen muodostumista koko taide- ja kulttuurikentälle.

12.1. Kuvailu tekijänoikeusjärjestelmän yleisestä merkityksestä

Esityksen vaikutusarvioinnissa (luku 4.2.) on kuvailtu tekijänoikeusjärjestelmän merkitystä yleisesti. Kuvailuun ei ole lisätty sellaista taustatietoa, joka ilmenee jo HE-luonnoksen 1 ja 2 luvusta, joissa kuvaillaan direktiivien sisältöä ja kansallista sääntelytarvetta. Kuvailuun on sisällytetty tekijänoikeusjärjestelmän kansantaloudellista merkitystä, tekijänoikeuden merkitystä luovien alojen ammattilaisten ja luovien alojen yritysten kannalta, sekä laajemmin osana yhteiskunnan tiedonvälitystä ja innovaatioiden edistämistä. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

Kuvailussa on virheitä ja puutteita:

Esitys on kirjoitettu taloudellisten ja käyttäjälähtöisten arvojen valossa siten, että se muuttaa tekijänoikeusajattelua ja tekijänoikeuden periaatteita aikaisemmasta. Esityksessä irtaannutaan pohjoismaisesta lainsäädäntöperinteestä ja eurooppalaisesta author's rights -ajattelusta.

Vaikutusarvioinnissa on annettu ensisijainen painoarvo taloudelliselle intressille sekä teosten hyödyntämiselle. Esityksessä todetaan (s.45), että tekijänoikeuslainsäädännön perimmäinen yhteiskunnallinen tarkoitus on edistää teosten saatavuutta. Tekijänoikeuslaki on kuitenkin säädetty ensisijaisesti luovan työn tekijöiden suojaksi. Suojaa ei ole sidottu taloudelliseen arvoon. Tekijänoikeuden syntymisen ainut kriteeri on teoskynnyksen ylittyminen. WIPO:n mukaan tekijänoikeuslain tarkoitus on lain tasolla varmistaa tekijöille oikeus heidän teoksiinsa ja luoda tasapainoinen suhde näiden oikeuksien ja yleisen edun välille. Lisäksi lailla edistetään luovuutta ja sitä kautta taloudellista ja sosiaalista kehitystä. "Tekijänoikeuden historia osoittaa tekijänoikeuslainsäädännön yhdeksi tärkeimmistä tavoitteista kirjallisuuden ja taiteen edistämisen. Vaikka lainsäädännölliset ratkaisut eri maissa poikkeavatkin toisistaan, tämä tavoite on ainakin ollut tekijänoikeusnormistolle yhteinen." (Haarman 2005, s. 9)

Tekijänoikeusjärjestelmän merkitystä tulisi arvioida ensisijaisesti luovien tekijöiden näkökulmasta, mikä on tekijänoikeuslainsäädännön primääri tehtävä. Tekijänoikeuksilla varmistetaan luovan työn persoonallisuus- ja oikeudellinen suoja, luovan työn jatkuvuus sekä tekijöiden mahdollisuus tulla työllään toimeen. Vaikutusarvioinnissa ei ole otettu huomioon tekijän näkökulmaa riittävällä tavalla.

Direktiivin tarkoitus ja sen asettamat vaatimukset tekijöiden suojasta eivät toteudu esityksen sisällössä. Esitykseen ei ole sisällytetty punnintaa siitä, mitä näiden tekijöiden asemaa parantavien normien säätämättä jättämisestä seuraa eli sitä, minkälainen vaikutus on esimerkiksi kohtuullisen korvauksen periaatteen ulosjättämisellä laista.

Esityksessä todetaan virheellisesti, että niillä aloilla, joilla tekijät ovat työ- tai virkasuhteissa, tekijänoikeusjärjestelmän merkitys jäisi vähäiseksi. Tosiasiassa tekijänoikeuden merkitys ei ole sopimussuhteesta riippuvainen.

Opetuksen osalta yhdyimme Kopioston kantaan:

Opetuksen osalta nykyinen kontrolloitu sopimuslissenssimenettely korvataan epämääräisellä opetusta koskevalla rajoituksella, johon ei sisälly minkäänlaista sopimusmekanismia, saati asiakassuhdetta. Tehty taloudellinen vaikutusarviointi on perusteiltaan virheellinen. Rajoituksen ulottuvuus menee paljon laajemmalle kuin direktiivin edellyttämä opetuksen havainnollistaminen teoksia digitaalisesti käyttämällä, se vaarantaa oppimateriaalikustantamisen ja tuhoaa

ammattimaisten tekijöiden ja kustantajien turvaksi rakennetun sopimuslisenssijärjestelmän ja sen ympärille syntyneen talouden.

Ehdotuksella on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia niin valtion talouteen kuin myös koulutuksenjärjestäjien ja kuntien talouteen. Nykyinen sopimus Opetushallituksen ja Kopioston välillä kattaa opetuksen varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Korkeakoulut ja vapaan sivistystyön oppilaitokset eivät ole nykyisen Opetushallituksen määrärahan ja sopimuksen piirissä. Näiden lisääminen korvauksen piiriin kasvattaa arviolta ainakin 6 MEUR valtion menoja. Lisäksi rajoitussäännöksen piiriin tulee sellaisia teoksia, jotka eivät nykyisin ole sopimuksen piirissä, kuten elokuvat ja tietokoneohjelmat ja -pelit. On myös oletettavaa, että teosten käyttö kasvaa aikaisemmasta, mistä syystä esityksestä aiheutuu merkittävästi suuremmat kustannukset kuin tällä hetkellä valtion talousarviossa on luparatkaisujen hankintaan varattu. Mikäli tämä ehdotettu laki tulisi voimaan jo ensi vuoden aikana, tulisi tämä huomioida jo ensi vuoden valtion talousarviossa.

Tämän lisäksi, jos valtio ei hanki näille koulutusasteille keskitetysti rajoitussäännöksen ulkopuolelle jäävien käyttötarpeiden osalta täydentäviä käyttöluovia, jää näiden lupien hankkiminen koulutuksenjärjestäjien vastuulle, josta syystä nykyiseen keskitettyyn sopimusratkaisuun verrattuna ehdotettu sääntely kasvattaisi merkittävästi hallinnollista taakkaa kunnissa ja koulutuksen järjestäjissä nykyisestä.

Esitys kaventaa merkittävästi myös oikeudenhaltijoiden oikeutettuja etuja. Ehdotettu rajoitussäännös sallisi esimerkiksi kokonaisten nuottijulkaisujen, romaanien, tietokirjojen, elokuvien ja muiden teosten kopioimisen ja jakamisen opiskelijoiden saataville. Tämä on omiaan korvaamaan alkuperäistuotteiden hankinnan ja on selvä, että tämä on ristiriidassa teoksen tai muun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa ja sillä on tekijöille ja oikeudenhaltijoille merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

TekL 21 §:ään ehdotetun muutoksen vaikutuksia ei ole luonnoksessa arvioitu lainkaan. Elokuvien ja tv-ohjelmien esittämiseen opetuksessa on saatavilla lupia ja näillä on merkittävä taloudellinen vaikutus oikeudenhaltijoille. Av-teosten siirtäminen korvauksettomaan, vapaaseen esittämisoikeuteen vähentää kotimaisten av-tekijöiden korvaustuloja suoraan 1,8 MEUR.

12.2. Ehdotusten vaikutukset asiaryhmittäin

a. Tekijänoikeuden rajoituksia ja sopimuslisenssiä koskevat ehdotukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

-

b. Sopimusehtojen sääntelyyn (tekijöiden ja esittävien taiteilijoiden asema sopimussuhteissa) liittyvien muutosten vaikutukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

Yhdymme Tekijäfoorumin kantaan:

Direktiivin tarkoitus ja sen asettamat vaatimukset tekijöiden suojasta eivät toteudu esityksen sisällössä eikä tekijöiden asema parane toisin, kuin esityksessä väitetään.

Nykyisin ja edelleen tekijöiden asema on yleisesti heikko verrattuna käyttäjäyritysten asemaan. Tekijänoikeuslain tarkoituksena on saattaa tasapaino perusoikeuksista johdettujen tekijän suojan ja yleisen teosten hyödyntämisoikeuden välille, mutta nyt esitetty lainsäädäntömuutos ei tällaista tasapainoa saavuta.

Esitykseen ei ole sisällytetty punnintaa siitä, mitä direktiivin mukaisten tekijöiden asemaa parantavien normien säätämättä jättämisestä seuraa eli sitä, minkälainen vaikutus on esimerkiksi kohtuullisen korvauksen periaatteen tai vaihtoehtoisen riidanratkaisumenetelmän poisjättämisellä.

Kaupallista hyödyntämistä koskevien sopimusehtojen sääntelyyn liittyvien muutosten vaikutusten osalta esityksessä todetaan ehdotettujen mm. tiedonsaantioikeutta ja luovutuksen perumisoikeutta koskevien muutosten vahvistavan tekijöiden asemaa merkittävästi. Esityksen taustalla ei ole analysoitu lainkaan alan toimijoiden kokemuksia ja käsityksiä siitä, minkälainen nykytila kyseisten tilanteiden taustalla vallitsee saattamalla, minkälaiset lainsäädäntöön kirjatut normit katsottaisiin tosiasiallisesti parantavan tekijöiden asemaa sekä sopimussuhteissa heikomman osapuolen suoja. Tähän nähden nyt esitykseen sisällytetyt muutosehdotukset eivät vastaa riittävyydeltään direktiivin tarkoitusta eivätkä alan toimijoiden näkemystä. Sääntelyn pakottavuus on asia, joka todellisuudessa vahvistaa tekijöiden asemaa, mutta nyt ehdotetun sääntelyn sisältö on vesitetty ja jäänyt direktiivin tavoitteesta vajaaksi, kuten yllä pykäläkohtaisissa arvioinneissa on osoitettu. Muutoksen merkityksellisyys ei tavoita sitä tasoa, johon direktiivi olisi antanut mahdollisuuden.

-

c. Tekijänoikeuden lähioikeuksiin ehdotettujen muutosten pääasialliset vaikutukset (esittävien taiteilijoiden suojan laajentaminen, lehtikustantajan lähioikeus). Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

-

d. Verkkosisällönjakopalvelun tarjoajan vastuuta koskevan sääntelyn vaikutukset. Onko kuvailussa virheitä tai puutteita? Onko sitä tarpeen täydentää, ja jos on, miten?

-

13. Kysymyksiä perusoikeusarvioinnista

HE-luonnoksen 12 luvussa esitystä arvioidaan perusoikeuksien toteutumisen ja lainsäätämisyjärjestyksen kannalta. Onko analyysissä puutteita, esimerkiksi puuttuuko sellaista perustuslakivaliokunnan tai EU-tuomioistuimen ratkaisukäytäntöä, joka olisi asian arvioimisessa tarpeen ottaa huomioon? Jos puuttuu, mitä tulisi lisätä?

Yhdymme Kopioston kantaan:

Kopioston kanta: Esityksessä perusoikeuksien välinen tasapaino ei toteudu, joten olemme edellä esittäneet tasapainoisemmat ratkaisut.

Tekijän yksinoikeuden yksi keskeisimmistä tarkoituksista on luovaa työtä kannustava vaikutus. Luovan työn merkitys yhteiskunnalle ja taloudelle on merkittävä. Tässä esityksessä rajoitussäännösten mak-simointi ja direktiivien sallimia rajoituksia laajempi säättäminen on omiaan heikentämään luovan työn kannustimia. Luonnoksen perusoikeudellisessa arvioinnissa tämä on jäänyt vähälle huomiolle.

Saatettaessa tietoyhteiskuntadirektiiviä voimaan kansalliseen lainsäädäntöön hallituksen esityksessä (HE 28/2004, s. 141) todettiin, että perusoikeuksien ja tekijänoikeuden rajoitussäännösten välistä suhdetta on ensinnäkin tarkasteltava siitä näkökulmasta, mikä merkitys rajoitussäännöksillä on perusoikeuksien toteutumisen kannalta. Toiseksi on tarkasteltava sitä, miten tekijänoikeutta perustuslaissa turvattuna omaisuutena ja elinkeinovapauden kohteena tasapainotetaan muiden perusoikeuksien kanssa.

Viimeksi mainittuun näkökulmaan sisältyy myös kysymys siitä, milloin jokin rajoitussäännös vie pohjan tekijänoikeuden normaalilta, järkevältä ja kohtuulliselta käytöltä. Esimerkiksi joidenkin rajoitussäännösten soveltaminen digitaalisessa ympäristössä voi muodostua kohtuuttoman laajaksi rajoitukseksi. Tämä vahvistetaan tietoyhteiskuntadirektiivin johdantokappaleessa 44: ”Jäsenvaltioiden säätäessä näistä poikkeuksista tai rajoituksista olisi erityisesti otettava huomioon lisääntynyt taloudellinen vaikutus, joka tällaisilla poikkeuksilla tai rajoituksilla voi olla uudessa sähköisessä ympäristössä. Tämän vuoksi tiettyjen poikkeusten tai rajoitusten soveltamisalan on ehkä oltava entistäkin rajoitetumpi silloin, kun kyse on tekijänoikeudella suojattujen teosten tai muun aineiston tietyistä uusista käyttötavoista.” Nämä näkökulmat tulee ottaa edelleen lähtökohdaksi rajoituksia säädettäessä ja tehtäessä perusoikeuksien punnintaa.

EUT on oikeuskäytännössään todennut, että jäsenvaltioiden on pannessaan direktiivejä täytäntöön huolehdittava, että ne nojautuvat sellaiseen direktiivien tulkintaan, jolla voidaan varmistaa yhteisön oikeusjärjestyksessä suojattujen eri perusoikeuksien välinen asianmukainen tasapaino. (Tuomio 29.1.2008, Productores de Música de España (Promusicae) v. Telefónica de España SAU, C-275/06, ECLI:EU:C:2008:54, kohta 68)

Tekijänoikeuslainsäädännössä tasapainoillaan tekijänoikeuden haltijan ja käyttäjien välisessä suhteessa. Kuten perustuslakivaliokunnan lausunnossa 7/2005 on todettu, tekijänoikeus luetaan perustuslain 15 §:ssä turvattua omaisuuden suojaa nauttiviin varallisuusarvoisiin immateriaalioikeuksiin (HE 309/1993 vp, s. 62/II, PeVL 1/1995 vp, s. 1/II). Tekijän moraalisisilla oikeuksilla on liittymäkohtia perustuslain 10 §:ssä turvattuun kunnian suojaan, 7 §:ään sisältyviin tahdonvapauteen ja itsemääräämisoikeuteen samoin kuin perustuslain 16 §:ssä turvattuihin sivistyksellisiin oikeuksiin (PeVL 28/2004 vp, s. 4).

Kuten perustuslakivaliokunnan lausunnossa 7/2005 todetaan, perusoikeussäännösten vaikutus ns. horisontaalisuhteisiin välittyy perusoikeusuudistuksen esitöiden mukaan yleensä perusoikeuksia konkretisoivan tavallisen lainsäädännön välityksellä (HE 309/1993 vp, s. 29/I). Tällaisessa asetelmassa on tärkeää, että kaikki sääntelyn kannalta merkitykselliset perusoikeudet tulevat lainsäädännössä tasapainoisella tavalla huomioon otetuiksi. Sääntely ei saa esimerkiksi johtaa sen enempää tekijänoikeuden haltijoiden kuin teosten käyttäjienkään oikeuksien kohtuuttomaan rajoittamiseen. Nyt esitetty sääntelyssä eivät tekijöiden ja käyttäjien perusoikeudet ole tasapainossa. Tekijöiden ja oikeudenhaltijoiden perusoikeudellisia oikeuksia kavennetaan useissa esitetyissä rajoituksissa kohtuuttomasti.

Vaikka rajoituksilla olisikin taustalla sananvapauden, sivistyksellisiin ja muihin tärkeisiin yhteiskunnallisiin syihin liittyviä perusteita, on näiden yhteiskunnallisten syiden osalta löydettävä tasapaino tekijöiden omaisuuden suojan, elinkeinon vapauden ja muiden oikeutettujen etujen kanssa. Tässä esityksessä ei valitettavasti ole tasapainoa saavutettu, eikä mielestämme aina aidosti tavoiteltukaan. Useat ehdotetuista säännöksistä ylittävät sallitut rajoitukset ja rajoittavat kohtuuttomasti oikeudenhaltijoiden oikeutettuja etuja. Lausunnossamme olemme edellä esittäneet tasapainoisemmat ratkaisut, jotka eivät johtaisi oikeudenhaltijoiden oikeuksien kohtuuttomaan rajoittamiseen kuitenkin huomioiden tärkeät yhteiskunnalliset ja sivistykselliset oikeudet.

Monissa DSM-direktiivin vaatimissa muutoskohdissa paras tasapaino saavutetaan hyödyntämällä juuri käyttäjien ja oikeudenhaltijoiden välisen tasapainon hallitsemista varten alun pitäen säädetyt sopimuslissenssijärjestelyt. Ne ovat direktiivien sallimia kollektiivisia lupajärjestelyjä ja omiaan tasapainottamaan tekijänoikeutta suhteessa merkittäviin yhteiskunnallisiin etuihin. Sopimuslissenssisääntönsä säätäminen on mahdollinen myös sellaisissa käyttötilanteissa, joissa direktiivi ei salli tekijän yksinoikeuden rajoittamista.

Sopimuslissenssijärjestelmässä voidaan yhteiskunnallisesti tärkeät käyttäjien edut huomioida myös väliesmenettelyn kautta, mikäli sopimukseen ei päästäisi neuvotteluosapuolien välillä. Sopimuslissenssi on todettu EU-oikeudessa oikeuksien hallinnointijärjestelyksi – ei rajoitukseksi. Järjestön ulkopuolisten tekijöiden oikeuksia turvaa korvausoikeus yhtäläisin, jopa joissakin tilanteissa järjestön edustamaa oikeudenhaltijaa paremmin ehdoin sekä kiello-oikeus.

14. Muut yksityiskohdat, joista haluatte lausua

Onko esityksessä muita yksityiskohtia, joita haluatte kommentoida, kuten siirtymäsäännökset, lakien voimaantulo, lain seuranta ja toimeenpano tai jotain muuta vastaavaa?

-

Yhteenveto keskeisistä huomioista

Tässä voitte halutessanne esittää lyhyen yhteenvedon lausuntonne keskeisistä huomioista ja kannanotoista.

-

Kähkönen Anna
Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö sr